198. *a)* főnévi igenév, igei igenév; *b)* határozói igenév; *c)* főnévi igenév; *d)* igei igenév, határozói igenév; *e)* határozói igenév; *f)* főnévi igenév; *g)* melléknévi igenév

199.

	Képző	Személyrag	Viszonyrag
Főnévi igenév	–	járnom	–
Melléknévi igenév	járhatóság	–	járhatónak (vélte)
Igei igenév	–	(dér) díszítette (fák)	–
Határozói igenév	–	–	–

200.

	Főnévi igenév	Határozói igenév	Melléknévi igenév
Állítmány	–	–	*Ezek a fák kivágandók.*
Alany	*Jó olvasni.*	–	–
Tárgy	*Szeret festeni.*	–	–
Okhatározó	*Félsz bemenni?*	*Megrémülve, sikoltott.*	–
Célhatározó	*Szaladok főzni!*	*Meghajolt, mutatva, hogy tiszteli.*	*A barátját köszöntendő indult el itthonról.*
Állapothatározó	*Láttam lemenni a napot.*	*A kenyér félbe van vágva.*	*Magára hagyottan várakozott.*
Minőségjelző	–	–	*A beszélgető diákokra rászóltak.*
Birtokos jelző	*Most van itt az ideje elindulni.*	–	–
Értelmező	*Megoldotta a feladatot: történeket átalakítani.*	–	*Láttam a bárányt, a legelészőt.*

201. *a)* alany; *b)* állapothatározó; *c)* célhatározó; *d)* módhatározó; *e)* okhatározó; *f)* értelmező; *g)* alany; *h)* értelmező

202. *a)* a cukrász sütötte péksütemények; *b)* –; *c)* az óvodába járó gyermekek; *d)* –

203.

	Alárendelt alany	Tárgy	Határozó	Jelző
Folyamatos melléknévi igenév	–	*virágot szedő*	*lábasban rotyogó*	–
Befejezett melléknévi igenév	–	*a világot járt ember*	*könyvtárban másolt iratok*	–
Igei igenév	*színész mondta vers*	–	–	–
Határozói igenév	*vasárnap lévén, kirándultunk*	*a csontot elásva*	*kezelésre járván*	–
Főnévi igenév	–	*gondot csinálni*	*udvariasan válaszolni*	–

204. *a)* Lopva rám kacsintott; *b)* A macska, lelopva a kenyérről a szalámit, a szekrény alá iszkolt.

205. *a)* a segédigék; *b)* Meg fogom/fogod/fogja stb. bánni még ezt! Jó igazgató vagyok/ voltál/lesz stb.

206.

A viszonyszók megnevezése	Képzőfunkciójú	Jelfunkciójú	Ragfunkciójú
Segédige	Most lázas *vagyok.*	Moziba *fogtok* menni?	–
Segédigenév	Jó tanuló *lévén*, kapott ösztöndíjat.	–	–
Segédszó	Szívesen emlékszik cserkész *voltára.*	Ha vettél *volna*, most lenne.	–
Névutó	–	–	Teher *alatt* nő a pálma.
Névutómelléknév	A városka *melletti* réten játszik.	–	–
Határozóvá tevő *mint*	–	–	A pulyka nagyobb, *mint* a liba.
Igekötő	Nem eheted *meg*!	–	–

207. *a)* Most tavasz van; *b)* Ti fiatalok vagytok; *c)* Segítettél volna?

208.

	Mondatrészteremtő (kopula)	Szóalakteremtő
Segédige	*könnyű lenne, fiatal maradna, kéthetes múlt*	*járni szokott, meg fog szűnni, el talál kapni*
Segédigenév	*utolsó lenni, orvos lévén*	
Segédszó	*a kertben való séta, beteg volta*	*leszállt volna*

209. *a)* mondatrészteremtő segédige; *b)* ige; *c)* ige; *d)* határozói igenév; *e)* ige; *f)* mondatrészteremtő segédszó; *g)* igei segédszó

210. *a)* mondatrészteremtő segédige; *b)* ige; *c) volna*: igei segédszó; *lettem volna*: analitikus felépítésű ige, melyben a *volna* szintén igei segédszó; d) *vagyok, voltam*: mondatrészteremtő segédige; *e)* segédigenév; *f)* ige; *g) boldog volna*: mondatrészteremtő segédige; *elérte volna*: igei segédszó; *h)* mondatrészteremtő segédige

211. *a)* jövő idő, T/1.; *b)* múlt idő, E/3.; *c)* aspektuális jelentés, jelen idő, kijelentő mód, E/3.; *d)* pragmatikai jelentés: az udvariasság kifejezése, jelen idő, felszólító mód, E/3.; *e)* aspektuális jelentés, múlt idő, kijelentő mód, E/3.; *f)* jelen idő, kijelentő mód, E/2.; *g)* jövő idő, E/3.; *h)* jövő idő, E/3.

212. *a)* Valakinek itt maradt a tolltartója!; *b)* A nagyapám 80 éves korára is fürge maradt.

213. Próbáljatok meg igazságosak lenni egymáshoz!

214. *a)* elfut a háztól; *b)* elfogja a betörőt; *c)* elindul a városba; *d)* eljár a könyvtárba; *e)* elintézi a feladatait; *f)* elfőzi a karfiolt

215. *a)* kitalálja; *b)* ki sem találja; *c)* találd ki

216. *a)* megváltoztathatja a szó lexikális jelentését, pl. *kap – kikap – rákap – szétkap* stb.; *b)* megváltoztathatja a szó bővíthetőségét: pl. *kér vmit; kikér magának vmit; felkér vkit vmire* stb.

217. *a)* határozóvá tevő *mint*; *b)* kötőszó

218. a) *kedvesebb a rózsánál* = hasonlító határozó; *osztályvezetőként ment nyugdíjba* = állapothatározó

219. *a), b), e), g)*

220. A segédige töve képző- vagy jelértékű, feladata azonban az igei kategóriák kifejezése, melyre csak az igei paradigma felvételével képes. A névutó határozói viszonyjelentésű töve önmagában is ragértékű, ezért csak a jelentés pontosítása érdekében ragozzuk.

221. *a)* alá – alatt – alól; *b)* az erdőn túl; *c)* a bokrok közötti

222. *a) órán át:* időhatározó; *b) komolyság nélkül:* állapothatározó; *c) nő között:* partitivusi határozó; *d) látszata ellen:* aszemantikus határozó; *e) ellenőr elől:* helyhatározó; *f) tervei szerint:* módhatározó; *g) szenvedély után:* időhatározó; *h) gyufa nélkül:* módhatározó; *i) izgalom miatt:* okhatározó; *j) társakkal együtt:* társhatározó; *k) igazság végett:* célhatározó; *l) négy ízben:* számhatározó

223. a) *Mielőtt lelép a járdáról, körülnéz* – igekötő; b) *A város körül nagy erdők vannak* – névutó; c) *Hosszan sétált, körül a falun, át a dombokon* – határozószó

224.

Határozószók	Névutós szerkezetek	Igekötős igék
belül	A körön belül érdekes jelek láthatók.	–
együtt	A gyerekeivel együtt ment a cirkuszba.	A cég együttműködik kisvállalkozókkal.
felül	Ferkó várakozáson felül teljesített.	A jósága mindenkiét felülmúlja.
innen	Kerékpárral Pécsen innen, Baján túl	–
kívül	Az állásán kívül a felújítás is lefoglalja.	Kívülrekedtem a házon.
keresztül	A barátomon keresztül jutott hozzám a hír.	Keresztülnézett az üvegen.
szemben	Hogy áll az euró a dollárral szemben?	Régóta szembeállnak ezzel a véleménnyel.
túl	A hegyen túl tavak vannak.	Túltette magát a nehezén.

225. *a)* A karóra a jégpáncél alatt maradt; *b)* Tíz nap alatt öt kilót fogyott; *c)* A költségvetés összeomlott a válság súlya alatt.

226. *a)* névutó; *b)* névutómelléknév; *c)* személyes névmás; *d)* igekötő

227. *a)* az úton át, az uszoda előtt, a barátja felé (megy), két fűszál között, a kocsi után (halad); *b)* fél napon át, karácsony előtt, dél felé, tíz és tizenegy óra között, születésem után

228. A *b)* mondatban található partikula. Ismérvei: nem mondatrész, nem kérdezhetünk rá, nem tagadhatjuk, nem lehet szómondat, jelentése csupán fokozó, hasonló jelentésű partikulákkal cserélhető: *főleg, elsősorban* stb.

229. *a)* partikula; *b)* kötőszó; *c)* partikula; *d)* kötőszó

230.

Modális-pragmatikai partikulák		Viszonyító partikulák	
altípusok	**példák**	**altípusok**	**példák**
a modális alapérték jelölői	*elmész, ugye?* *hadd vigyem!*	becslő	*csupán egy centi körülbelül ezer*
		fokozó	*kutya hideg* *tiszta kosz*
árnyaló	*hiszen ott van!* *bezzeg ő okos!*	rémakiemelő	*pont neked adták?* *éppen befejeztem!*

231. Gyurika, még neked is; legalább elolvastátok; hát remélem is; igen könnyű; még mindig tartod; csak rám; nem ám a mellkasba; majdnem egészen a pocakba; olyan ügyesek; Hisz épp te jegyezted meg

232. határozószó: *a), f), i), j)*; módosítószó: *b), d), e), g)*; partikula: *c), e), f), h), k)*

233.

	Mellérendelő	Alárendelő	Mondatokat köt össze	Mondatrészeket köt össze
vagy	x		x	x
amikor		x	x	
tehát	x		x	x
hogyha		x	x	

234. *a)* A mondatszó szófajcsoport; olyan szavak gyűjtőneve, melyek önmagukban teljes (nem hiányos) mondatok. *b)* A szómondat az egy szóból álló bármilyen szerkezetű (tagolt vagy tagolatlan, teljes vagy hiányos) mondat.

235. *a)* sziasztok; *b)* talán; *c)* sicc innen; *d)* íme

236. *b), g), h), i)*

237.
T: Te ki vagy?
D: Nagymama.
T: Aha, értem. És te ki vagy?
D: Nagypapa.
T: Hát te ki vagy?
D: Miau.
T: Cica! Ki a legjobb gazdád ebből a családból?
D: Miau.
T: Jó, köszönöm szépen! Figyeljetek! Csssssss!
Nézzük meg külön-külön a jeleneteket! Na, akkor kezdjétek ti! Jó, gyertek ide kicsit, hogy mindenki lássa. Az elejét meg a végét jelentsétek majd, jó?
D: Kezdjük.
D: Kezdjük.
D: Ó, Jézusom!
D: Öljed meg!
D: Durr! Puff!
D: Megölted?
D: Meg.
D: Te, ezt meg lehet enni?
D: Persze.
D: Akkor süssük meg.
D: Jó.
D: Finom, mi?
D: Nagyon.
D: Szerintem is.
T: Jó, köszönjük. Na, akkor nézzünk egy picit a papírra..., s nézzük meg, mik azok a tulajdonságok, amik úgy ebben a helyzetben szükségeltettek, vagy ami talán kiderült róla. No? Táblát nézzétek, a papírt. Milyen tulajdonságai jelentek meg itt?
D: Érzékenység.
T: Igen.
D: Félénkség.
T: Jó, igen. Köszönöm, nézzük a második csapatot!
D: Jó napot, igazgató!
D: Mi az, Ábel? Te, még felkelt a nap, és még mindig alszol? Na, mindegy. Ilyet többet..., ilyen többet..., többé elő ne forduljon!

interakciós, társalgásszervező mondatszó: *aha, jó, köszönöm, na, mi, köszönjük, no, igen, na*
interakciós mondatszó, kapcsolatfelvevő: *te, jónapot, igazgató, Ábel, te*
interakciós akaratkifejező mondatszó: *csssssss*
hangutánzó mondatszó: *miau, durr, puff*
indulatszó: *ó, Jézusom*
módosítószó: *persze, talán*

238.

	Főnévi igenév	Kölcsönös névmás	Melléknév
Állítmány	–	A fiú és a lány egymáséi lettek.	A kutya harapós.
Alany	Rossz látni a viaskodásodat.	–	–
Tárgy	Mari szóláriumozni kíván.	A kutyáink kedvelik egymást.	–
Okhatározó	Óvakodj beszélgetni vele!	Végül is egymás miatt vesztünk össze.	–
Eszközhatározó	–	Aláíratják egymással a kérdőívet.	–
Állapothatározó	Végre a szomszéd megszűnt zajongani!	Balázs és Mónika egymásnak öltöztek.	Dávid betegen is dolgozik.
Értelmező	Nem tetszik a munkám: leveleket kihordani.	–	Kinéztem neked egy táskát, pirosat.

239. *a)* igekötő; *b)* tagadószó, kötőszó; *c)* határozószó, melléknévi igenév; *d)* interakciós mondatszó; *e)* segédige; *f)* melléknévi igenév; *g)* partikula, módosítószó

240.

a betegek várnak	beszélgetünk egymással	hosszan sorolja
méltó a kitüntetésre	jó neked a ruha	különösen szép
öt szelet sonka	barátság a lányokkal	rend a szobában

241. *a)* Ma csak két barátom tud oda elmenni; *b)* Az öltözőből a betegeskedő rendező szólója hallható.

242. párok: 1 – c, 2 – f, 3 – e, 4 – i, 5 – g, 6 – a, 7 – h, 8 – b, 9 – d

243.

–	–
–	alakom
–	lehetőségek
édessé	párnába
gazdagabb	–

244. *a)* Eltelvén az ünnepek, visszautaztunk; *b)* Dalt zengve járták az erdőt; *c)* Elszaladt, iszonyodva a gilisztától; *d)* –

245.

	Főnév	Igei igenév	Határozói igenév
Állítmány	Ez egy kávéház.	–	–
Alany	A nyomozónak nem volt könnyű sorsa.	–	–
Módhatározó	Titokban belesúgta a fülébe a jelszót.	–	Feladtam egy elsietve megírt levelet.

Okhatározó	–	–	Megérezve a feszültséget, vette a kabátját.
Jelző	A tanár szomszédunk ássa a kertet.	A Nap Kiadó megjelentette naptárt vigyük el!	–

246. *a)* határozószó; *b)* határozószói névmás; *c)* határozói igenév

247. *a)* Az ember magára maradása sok regényíró témája; *b)* A zsugoriság nem méltó Gézához; *c)* Túlságosan ritkán láttam a hírlapárust; *d)* Fagyott az éjjel?

248. *a)* határozószó; *b)* igekötő; *c)* ige; *d)* főnévi igenév; *e)* névelő; *f)* melléknév; *g)* főnév; *h)* melléknévi igenév; *i)* főnév

249. ige, főnévi igenév, igei igenév, segédige

250. *a)* ige: *Benne örökké ott élt a bölcsész is; b)* igei igenév: *A Madách írta dráma kötelező olvasmány; c)* határozói igenév: *Nem lévén joga bemenni, inkább elkerülte a helyet.*

251. *a)* sokadik; *b)* lefoglaltat; *c)* semmi; *d)* egymás; *e)* három; *f)* énekelő; *g)* ahány; *h)* előtti; *i)* homok

252.

	Főnév	Határozószó
Állítmány	*Bélu még kölyök.*	–
Alany	*Megcsap az eső illata.*	–
Célhatározó	*Küzd a verse megjelentetéséért.*	–
Módhatározó	*Gyors tempóban haladtunk.*	*Örömest megcsinálom neked.*
Okhatározó	*Megbüntették a késésért.*	–
Állapothatározó	*Fürdőköpenyben érkezett.*	*Krumpli aztán van bőviben!*
Minőségjelző	*Megjött a doktor úr.*	–
Birtokos jelző	*A hold fénye vezet minket.*	–

253. *a)* névmás; *b)* segédige; *c)* melléknév; *d)* névmás; *e)* névutó; *f)* kötőszó; *g)* melléknév; *h)* ige; *i)* melléknévi igenév; *j)* főnév

254. *a)* határozószó, határozószói névmás, határozói igenév, visszaható és kölcsönös névmás; *b)* segédige; *c)* határozói igenév; *d)* névutó, határozóvá tevő *mint; e)* a jövő ige segédigéje, a *volna* segédszó; *f)* minden mondatszó

255. *a)* A helyzet hasonlít a tavalyira; *b)* Nem illik olyan kíváncsian faggatózni; *c)* szökés a börtönből; *d)* kurta farkú kismalac

256. A) *a)* Nem láttad a város nevezetességét, a háromszáz éves víztornyot?; *b)* Meredten bámult maga elé; *c)* Már két hete duzzog; *d)* Soha nem félt megmondani a véleményét; *e)* Vigyázzatok egymásra!; *f)* Felismerve tehetségét, komolyan foglalkozni kezdtem vele.

B) *a)* Melyik könyvből kívánsz olvasni?; *b)* Elindult, dolgait rendezendő; *c)* A mandulafán egy galamb építette fészek látszott; *d)* Félszegen viselkedett a bálban; *e)* Kérlek, most ne magadnak kedvezz!; *f)* Most jött el az ideje megismerkedni a darab szereplőivel.

257.

	Alanyi bővítmény	Tárgyi bővítmény	Határozói bővítmény	Jelzői bővítmény
Igei alaptag	te oktatsz	megmenti a becsületét	a városhoz köti (a múlt)	–
Melléknévi alaptag	–	–	jelekkel teli (könyv)	háromórányi (várakozás)

258. *a)* igei igenév; *b)* gyűjtőnév; *c)* módosítószó; *d)* főnévi igenév; *e)* melléknévi igenév; *f)* egyedi főnév; *g)* névutómelléknév

259. *a)* visszaható névmás, kölcsönös névmás; *b)* főnévi igenév; *c)* főnévi igenév; *d)* melléknévi és határozói igenév

260. *a)* –; *b)* lezárni a vitát; *c)* vidéken tartózkodni; *d)* –

261. A földrajzórát (a) nem az osztályban tartották, (h) hanem (b) fent a (c) második emeleten, a természetrajzi teremben. Reggel (g) hát (a) nem kellett (d) lemenni az osztályba, (h) s (h) így csengetés után (g) még késhetett néhány percet, (g) úgyis kétségbeesetten (e) törődött és szerencsétlen volt; (g) egész éjszaka álmatlanul fetrengett, (h) ha elszunnyadt, újra felébredt, a lelkiismeret (a) nem hagyta (d) aludni, (h) s (a) nem bírta (d) elképzelni, (h) hogy (f) mi történt a reskontóval. Iszonyú volt ez, reggelre kábultan (h) és kimerülten virradt, (h) és (g) csak a friss, jéghideg víz ébresztette fel egy kicsit.

a) nem (4-szer); *b)* fent; *c)* második; *d)* lemenni, aludni, elképzelni; *e)* törődött; *f)* mi; *g)* hát, még, egész, csak; *h)* (nem-) hanem, s, így, úgyis, és, ha, s, hogy, és, és

262. *a)* tehát; *b)* túl fáradt vagyok; *c)* lopva (rám nézett); *d)* hej; *e)* is...is; *f)* izzadtság; *g)* semmi; *h)* milyen; *i)* hess; *j)* hanyatt

263. *a)* módosítószó; *b)* határozószó; *c)* határozói igenév; *d)* határozói igenév; *e)* partikula; *f)* határozói igenév; *g)* névutó; *h)* segédigenév; *i)* kötőszó

264. melléknévi igenévi alaptag: *a földrengés létrehozta sziget; rokonokat búcsúztató; a reptérhez vezető sáv;* – főnévi alaptag: *–; –; írás a barátokhoz; izgalmas tárgyalás*

265. *a)* maga; *b)* sok; *c)* hé!; *d)* középső; *e)* nemcsak...hanem...is; *f)* (okos) vagy; *g)* (okos) lenni; *h)* tudniillik; *i)* centiliter

266. *a)* ellentétes mellérendelő kötőszó; *b)* főnévi mutató névmás; *c)* határozószói mutató névmás; *d)* mediális ige; *e)* igekötő; *f)* személyes névmás; *g)* kapcsolatos mellérendelő kötőszó; *h)* határozószói vonatkozó névmás; *i)* határozószó; *j)* főnévi mutató névmás; *k)* cselekvő ige; *l)* főnévi igenév; *m)* viszonyító melléknév; *n)* alárendelő kötőszó; *o)* főnévi mutató névmás;

p) melléknévi határozatlan névmás; *r)* egyedi köznév; *s)* melléknévi határozatlan névmás; *t)* melléknévi igenév; *u)* főnévi mutató névmás; *v)* mediális ige

267. *a)* névmások; *b)* az igenevek és a névutómelléknév; *c)* határozószó; *d)* a mondatszók; *e)* az igék és az igenevek; *f)* a segédigék

268.

	Képző	Többesjel	A birtokos jelző ragja	*-nak/-nek* határozórag
Főnév	kutyabőrös	ajándékok	megmentője a gyerekeknek	dísznek (hitte)
Melléknév	szépség	pécsiek (csak egyeztetésben!)	–	bátornak (véli)
Határozószó	aláz	–	–	–

269. *a)* ige, főnév, melléknév, az ezeknek megfelelő névmások, főnévi és igei igenevek, segédigék; *b)* a kopulák, névutó, névutómelléknév, határozóvá tevő *mint*, partikula, névelő; *c)* főnév, főnévi névmások, főnévi igenév; *d)* indulatszó, interakciós és hangutánzó mondatszó, egyes partikulák, névelő, tagadószó

270. *a)* melléknévi (aktuálisan főnévi) mutató névmás; *b)* személyes névmás; *c)* kapcsolatos mellérendelő kötőszó; *d)* cselekvő vagy mediális ige; *e)* alárendelő kötőszó; *f)* melléknévi igenév; *g)* minősítő melléknév; *h)* egyedi köznév; *i)* főnévi igenév; *j)* alárendelő kötőszó; *k)* főnévi mutató névmás; *l)* határozószói vonatkozó névmás; *m)* határozószói mutató névmás; *n)* mediális ige; *o)* viszonyító melléknév; *p)* mediális ige

271. *a)* (említést) tesz; *b)* lezárandó; *c)* Hisz te főzöl!; *d)* hálózat; *e)* mosva; *f)* négy; *g)* befog; *h)* tieid; *i)* létezik; *j)* tolakodik

272. *a)* határozott névelő; *b)* melléknévi határozatlan névmás; *c)* egyedi köznév; *d)* állapot-határozószó; *e)* cselekvő ige; *f)* minősítő melléknév; *g)* melléknévi igenév; *h)* főnévi határozatlan névmás; *i)* minősítő melléknév; *j)* melléknévi igenév; *k)* egyedi köznév; *l)* cselekvő ige

273. vétetik; *b)* ha; *c)* nem; *d)* korán; *e)* mennyire; *f)* semerre; *g)* hátul; *h)* megünnepeltethetik

274. *a)* ellentétes mellérendelő kötőszó; *b)* főnévi rámutató névmás; *c)* tagadószó; *d)* mediális ige; *e)* egyedi köznév; *f)* alárendelő kötőszó; *g)* igekötő; *h)* egyedi köznév; *i)* egyedi köznév; *j)* itt főnév, lexikálisan melléknévi igenév; *k)* cselekvő ige; *l)* személyes névmás; *m)* egyedi köznév

275. *a)* akármi; *b)* feletti; *c)* persze; *d)* valahány; *e)* sárga; *f)* valóság; *g)* (esztergályos) gyártotta (csavar); *h)* nézelődve

276. *a)* kötőszó; *b)* névmás; *c)* ige; *d)* névelő; *e)* melléknév; *f)* főnév; *g)* névmás; *h)* ige; *i)* visszaható névmás; *j)* határozószó

277. *a)* alárendelő kötőszó; *b)* határozatlan névelő; *c)* főnév, mennyiségnév; *d)* melléknévi igenév; *e)* egyedi köznév; *f)* mediális ige; *g)* kölcsönös névmás; *h)* határozott névelő; *i)* elvont főnév

278. *a)* Nem a temető melletti virágboltról beszélek; *b)* Talán ma már nem fog esni; *c)* Eladhattuk volna a gyümölcsöst is; *d)* Mindenki csak bámult; *e)* Botladozva, sőt félájultan ment be a szobába.

279. *a)* határozói igenév, *b)* határozószó; *c)* főnév; *d)* határozói igenév; *e)* visszaható névmás; *f)* főnév; *g)* főnév; *h)* főnév; *i)* határozóvá tevő *mint* és főnév; *j)* főnév; *k)* melléknév (számnév); *l)* főnév

280. *a)* alapszófaj, főnév, egyedi köznév; *b)* alapszófaj, helyhatározószó; *c)* viszonyszó, nem grammatikai, partikula; *d)* viszonyszó, nem grammatikai, határozatlan névelő; *e)* alapszófaj, minősítő melléknév; *f)* alapszófaj, (elvont) főnév; *g)* alapszófaj, mediális ige; *h)* viszonyszó, nem grammatikai, határozott névelő; *i)* alapszófaj, viszonyító melléknév; *j)* alapszófaj, főnév, egyedi köznév; *k)* mondatszó, módosítószó; *l)* alapszófaj, helyettesítő, főnévi vonatkozó névmás; *m)* alapszófaj, főnév, egyedi köznév; *n)* alapszófaj, cselekvő ige

281. *a)* jóllehet; *b)* pattint; *c)* messze; *d)* egy; *e)* Megehettem volna előled a dobostortát.

282. *a)* személyes névmás; *b)* főnév; *c)* a melléknévi igenév és melléknév határán álló szó; *d)* főnév; *e)* főnév; *f)* főnév; *g)* főnév; *h)* főnévi mutató névmás; *i)* főnévi tagadó általános névmás; *j)* határozószó; *k)* főnév; *l)* főnévi összefoglaló általános névmás

283. *a)* idő-határozószó; *b)* főnév (határozószószerűen használva); *c)* személyes névmás; *d)* határozószói rámutató névmás; *e)* kapcsolatos mellérendelő kötőszó; *f)* melléknévi (számnévi) határozatlan névmás; *g)* állapot-határozószó; *h)* visszaható névmás; *i)* módosítószó; *j)* idő-határozószó; *k)* személyes névmás; *l)* partikula; *m)* mondatrészteremtő segédige; *n)* melléknév, határozatlan számnév; *o)* határozószói mutató névmás; *p)* határozószói vonatkozó névmás; *r)* idő-határozószó; *s)* elvont főnév/határozószó; *t)* személyes névmás; *u)* határozószói megengedő általános névmás; *v)* névutó; *z)* egyedi köznév

284. *a)* főnév; *b)* minősítő melléknév; *c)* főnév; *d)* főnév; *e)* határozott tőszámnév; *f)* főnévi igenév; *g)* főnév; *h)* személyes névmás; *i)* személyes névmás; *j)* főnév; *k)* főnév; *l)* főnév

285. *a)* határozószói kérdő névmás; *b)* igekötő; *c)* határozószói mutató névmás; *d)* alárendelő kötőszó; *e)* főnévi mutató névmás; *f)* kapcsolatos mellérendelő kötőszó; *g)* partikula; *h)* határozószó; *i)* határozatlan névelő; *j)* melléknévi igenév; *k)* viszonyító melléknév; *l)* következtető mellérendelő kötőszó; *m)* minősítő melléknév; *n)* melléknévi határozatlan névmás; *o)* határozóvá tevő mint; *p)* főnévi határozatlan névmás; *r)* mennyiségjelentésű melléknév; *s)* mediális ige; *t)* névutómelléknév; *u)* viszonyító melléknév; *v)* határozói igenév

286. *a)* határozói igenév; *b)* főnév; *c)* személyes névmás; *d)* minősítő melléknév; *e)* határozószói mutató névmás; *f)* idő-/számhatározószó; *g)* főnév; *h)* főnév; *i)* főnévi vonatkozó névmás

287. *a)* módosítószó; *b)* minősítő melléknév; *c)* főnév; *d)* névutó; *e)* mennyiségjelentésű melléknév; *f)* ellentétes mellérendelő kötőszó; *g)* tagadószó; *h)* határozószói vonatkozó névmás; *i)* igekötő; *j)* magyarázó mellérendelő kötőszó; *k)* fok-mérték határozószó; *l)* minősítő melléknév; *m)* kapcsolatos mellérendelő kötőszó; *n)* főnévi használatú számnév; *o)* megengedő kötőszó; *p)* idő-határozószó; q) melléknévi összefoglaló általános névmás; *r)* partikula; *s)* partikula; *t)* partikula; *u)* főnévi vonatkozó névmás; *v)* fok-mérték határozószó; *z)* melléknév

288. *a)* idő-határozószó; *b)* határozószói kérdő névmás; *c)* főnévi mutató névmás; *d)* főnévi tagadó általános névmás; *e)* főnévi igenév; *f)* határozószói mutató névmás; *g)* főnév; *h)* partikula; *i)* szóalakteremtő segédige; *j)* határozószói tagadó általános névmás; *k)* melléknévi mutató névmás; *l)* tőszámnév; *m)* mondatrészteremtő segédige; *n)* határozószói határozatlan névmás; *o)* mediális ige; *p)* névutó; *r)* határozószói vonatkozó névmás; *s)* idő-határozószó; *t)* partikula; *u)* főnévi összefoglaló általános névmás; *v)* kölcsönös névmás; személyes névmás

289. *a)* alapszófaj, melléknévi igenév; *b)* alapszófaj, idő-határozószó; *c)* alapszófaj, minősítő melléknév; *d)* alapszófaj, viszonyító melléknév; *e)* alapszófaj, elvont főnév; *f)* alapszófaj, mennyiségjelentésű melléknév, határozatlan tőszámnév; *g)* alapszófaj, konkrét, egyedi köznév; *h)* alapszófaj, idő-határozószó; *i)* alapszófaj, mediális ige; *j)* alapszófaj, konkrét főnév, köznév, gyűjtőnév

290.

a) Kissé kellemetlen a fogorvosra várakozva végighallgatni a panaszkodásodat.
b) A harmadik legjobb szakács hamar elkészítette a vajban sült brokkolit.
c) A feladat: egy éles késsel pontosan kivágni a figurát.
d) Holnap lenne a legjobb valakinek bemutatni a három beadandó pályázatomat.
e) De szép is volt ott veled olvasgatni Mikszáth regényeit!
f) Ő, az asztalos jó rézkarcokat is tud készíteni.
g) Az iparművész tervezte ruha most a város múzeumában van.
h) Az első osztályos gyerekek félszegen néztek a tanítóra.
i) Nehéz dolog (lesz) ennyi tárggyal megajándékozni egymást!
j) A kis csapat készítette szoborcsoport mindig a főtéren fog állni.
k) Senkinek nem kellett volna beszélned erről az esetről!
l) János, a testvérem jól ismeri a magyar történelmet és a népi gyógyászatot is.

SZÓALKOTÁSTAN

291. *a)* mosás; *b)* mosakodik/mosakszik; *c)* poharazik; *d)* rollerezik; *e)* erdei; *f)* szabó

292. *a)* ijed-ős; *b)* fest-mény; *c)* só-z; *d)* olló-z; *e)* szép-ít; *f)* izmos-od-ik; *g)* toll-az; *h)* pálc-ika; *i)* billen-tyű; *j)* nyelv-ész

293. **A)** *a)* vonatozik; *b)* halványul; *c)* önöz; *d)* jajong; **B)** *a)* éjjelez; *b)* közeli; *c)* utánoz; *d)* együttes

294. *a)* feszül, feszeng; *b)* támaszt, támogat; *c)* perdít, perdül; *d)* szédeleg, szédít

295. *a) -ász:* denominális nomenképző; *b) -as:* denominális nomenképző; *c) -né:* denominális nomenképző; *d) -vány:* deverbális nomenképző; *e) -ul:* denominális verbumképző; *f) -őd:* deverbális verbumképző; *g) -ödik:* denominális nomenképző; *h) -all:* denominális verbumképző; *i) -aszt:* deverbális verbumképző

296. *a)* megolaj|oz; *b)* elhív|at|ik; *c)* szöv|evény; *d)* lép|cső

297. *a)* marok|nyi; *b)* hív|ni, hív|n|om; *c)* erő|s, pötty|ös; *d)* mos|at, olvas|tat; *e)* hat|alom, hat|alm|at; *f)* megvásárol|t, megélez|ett (kés)

298. *a)* ír|ás; *b)* ír|omány; *c)* főz|et; *d)* főz|elék

299. *a)* megcukroz; *b)* gereblyéz; *c)* falaz; *d)* urambátyámoz; *e)* szalonnázik; *f)* kicsontoz; *g)* bálozik; *h)* autózik

300. *a) -ód:* a mediális ige képzője, nincs lexémával kifejezhető jelentése; *b) -l:* a cselekvő ige képzője, 'vmilyen minőségben, vmiként dolgozik'; *c) -at:* az elvont főnév képzője, 'a cselekvés eredménye'; *d) -el:* a cselekvő ige képzője, 'a tőben jelölt dolgot létrehozza' vagy: 'a tőben jelölt dologban él'; *e) -ett:* a melléknévi igenév képzője, nincs lexémával kifejezhető jelentése; *f) -etlen* vagy *-hetetlen* (ha összetett képzőnek tekintjük), a tőben jelölt cselekvés nem megvalósítható; *g) -t:* a melléknévi igenév képzője, nincs lexémával kifejezhető jelentése; *h) -si:* a viszonyító melléknév képzője, 'a tőben jelölt dologhoz tartozó'

301. *a)* pénzel; *b)* gépel; *c)* összefirkál; *d)* zöldell; *e)* dudál; *f)* ebédel; *g)* sokall

302. *a) -ed:* törtszámnévképző, 'a tőben megnevezett rész'; *b) -at:* a szenvedő ige képzője, nincs lexémával kifejezhető jelentése; *c) -ol:* a cselekvő ige képzője, 'vmit képez'; *d) -mány:* főnévképző, 'a cselekvés folyamata vagy eredménye'; *e) -i:* becenévképző; *f) -ész:* foglalkozásnév-képző; *g) -elék:* főnévképző, 'a cselekvés tárgya, eredménye'; *h) -ez:* a cselekvő ige képzője, 'vmitől megfoszt'

303. *a)* tetős; *b)* üveges; *c)* málnás; *d)* hárfás; *e)* nős; *f)* petőfis

304.

A képzett szó	A képző	A képző neve	A képző jelentése
Pl. *olvastat*	*-tat*	*műveltető képző*	–
fogdos	*-dos*	gyakorító képző	többször cselekszik
varroda	*-oda*	főnévképző	a cselekvés helye
jövedelem	*-edelem*	főnévképző	a cselekvés alanya
koholmány	*-mány*	főnévképző	a cselekvés eredménye
illékony	*-ékony*	melléknévképző	hajlamos vmire
tojásdad	*-dad*	melléknévképző	hasonló vmihez
elhozatik	*-at*	szenvedő ige képzője	–
vékonyodik	*-od*	mediális ige képzője	vmilyenné válik
valahányadik	*-adik*	sorszámnévképző	vhanyadik a sorban
viselkedik	*-ked*	visszaható ige képzője	–

305. *a)* többször tép; *b)* porrá tesz; *c)* portól megfoszt; *d)* helyesnek tart; *e)* feledésre hajlamos; *f)* Szabó felesége

306.

A képzett szó	A képző neve	A képző jelentése
Liz|ocska	becenévképző	vmi/vki becézése
katona|ság	gyűjtőnévképző	vmik/vkik összessége
akad|oz|ik	gyakorító képző	többször tesz vmit
forrad|ás	főnévképző	a cselekvés eredménye
összeszólal|koz|ik	a cselekvő ige képzője	nincs lexémával kifejezhető jelentése
düh|ös	melléknévképző	vmivel ellátott
láttam|oz	a cselekvő ige képzője	vmivel ellát
lenéz|ő	melléknévképző vagy melléknévi igenévképző	nincs lexémával kifejezhető jelentése

307. a) *húroz* ('húrral ellát'), *ágyúz* ('ágyút használ'); b) *butaság* (elvont főnév képzője), *dombság* (gyűjtőnévképző); c) *fogó* (a cselekvés eszköze), *játszadozó* (a melléknévi igenév képzője); d) *majmol* ('vmilyen minőségben működik'), *gyalul* ('gyalut használ'); e) *rettegés* (a tőben jelölt folyamat megnevezése); *tojás* (a cselekvés eredménye); f) *kapus* (foglalkozásnév-képző); *nyakkendős* ('vmivel ellátott')

308.

A képzett szó	Képzője	A képző funkciója	Szinonim képző	Szinonim képzős szó
erdész	*-ész*	főnévképző, foglalkozásnév-képző	*-ó/-ő*	*író*
hajlékony	*-ékony*	melléknévképző, 'vmire hajlamos'	*-s/-ós/-ős*	*sírós*
hajlítgat	*-gat/-get*	igeképző, gyakorító képző	*-kál/-kél*	*járkál*

A képzett szó	Képzője	A képző funkciója	Szinonim képző	Szinonim képzős szó
nádas	*-as*	főnévképző, gyűjtőnévképző	*-zat/-zet*	*fogazat*
reszelék	*-ék*	főnévképző, 'a cselekvés eredménye'	*-mány/-mény*	*gyártmány*
hegedül	*-l*	cselekvő igeképző 'hangszereken játszik'	*-z*	*hárfázik*

309. *a)* tehetetlensége; *b)* bujkálásból

310.

Példaszó	A képző	Kiinduló szófaj	Származékszófaj	A képző típusa
szilárdít	*-ít*	ige	ige	szófajtartó
részesül	*-ül*	melléknév	ige	szófajváltó
mutatkozik	*-koz*	ige	ige	szófajtartó
neveztetvén	*-vén*	ige	határozói igenév	szófajváltó
moccan	*-an*	–	ige	szófajjelölő
veszteni	*-eni*	ige	főnévi igenév	szófajváltó
kondít	*-ít*	–	ige	szófajjelölő

311.

a) *-akod*: szófajtartó, deverbális verbumképző, visszaható ige képzője;
b) *-aszt:* szófajtartó, deverbális verbumképző, cselekvő ige képzője;
c) *-ó:* ha melléknévi igenév: szófajváltó, deverbális képző, melléknévi igenév képzője; ha a szó főnév: szófajváltó, deverbális nomenképző, foglalkozásnév-képző;
d) *-ed:* szófajjelölő, verbumképző, mediális ige képzője;
e) *-t:* szófajváltó, deverbális képző, melléknévi igenév képzője;
f) *-talan:* szófajtartó, denominális nomenképző, fosztóképző;
g) *-ség*: szófajváltó, denominális nomenképző, elvont főnév képzője
h) *-z:* szófajváltó, denominális verbumképző, mediális ige képzője
i) *-elem:* szófajváltó, deverbális nomenképző, főnévképző

312. *csomóz:* csomóval ellát, vmit létrehoz; *vélemény:* amit vél, a cselekvés eredménye; *keményít:* keménnyé tesz, vmilyenné változtat; *uszoda:* ahol úszik, a cselekvés helye, *fehéredik:* fehérré válik, vmilyenné válik

313. *a)* ebédelő, képező, vonalazó, köröző = melléknévi igenevek; *b)* ebédlő, képző, vonalzó, körző = főnevek

314. *a)* *-ödik:* a tőben megnevezett a sorban; *b)* *-i:* vmihez tartozó; *c)* *-kó:* az alapszóban megnevezett dolog kicsi; *d)* *-ll:* vmilyennek tart; *e)* *-ez:* vmit létrehoz, vmivel ellát, vmit használ; *f)* *-ékeny:* vmire hajlamos; *g)* *-et:* a folyamat eredménye; *h)* *-tlen* vagy *-őtlen:* vmivel nem bíró; *i)* *-s:* vmivel ellátott; *j)* *-ol:* vmit létrehoz

315. Találékonyságod dicséretes.

316. *a)* az elvont főnév képzője, 'a folyamat maga'; *b)* melléknévképző, 'vmivel bíró'; *c)* főnévképző, foglalkozásnév-képző; *d)* melléknévképző, 'vmivel ellátott'; *e)* melléknévképző, 'vmivel ellátott'; *f)* cselekvő ige képzője, 'vmivel ellát'; *g)* elvont főnév képzője, 'a cselekvés eredménye'; *h)* igeképző, 'vmiként viselkedik'

317. a) *-nyi;* b) *-int*; c) *-tat/-tet;* d) *-ász/-ész;* e) *-zat/-zet;* f) *-tat/-tet;* g) *-ás/-és;* h) *-kod/-ked/-köd;* i) *-gat/-get;* j) *-od/-ed/-öd*

318.

A képzett szó	A képző neve	A képző jelentése
elképed|ve	határozói igenév képzője	nincs lexémával kifejezhető jelentése
tábor|nok	foglalkozásnév-képző	a tőben jelölt dologért felelős, azzal foglalkozik
tölt|ény	főnévképző	a cselekvés tárgya
vezető|ség	gyűjtőnévképző	a tőben jelölt dolgok összessége
táplál|koz|ik	visszaható képző	nincs lexémával kifejezhető jelentése
követel|őd|ik	gyakorító képző	gyakran, folyamatosan tesz vmit
húz|ód|ik	mediális ige képzője	nincs lexémával kifejezhető jelentése
szid|alom	főnévképző	a cselekvés maga vagy eredménye

319. *a)* megcsontosodhat; *b)* százszoros; *c)* nyitni; *d)* csettint

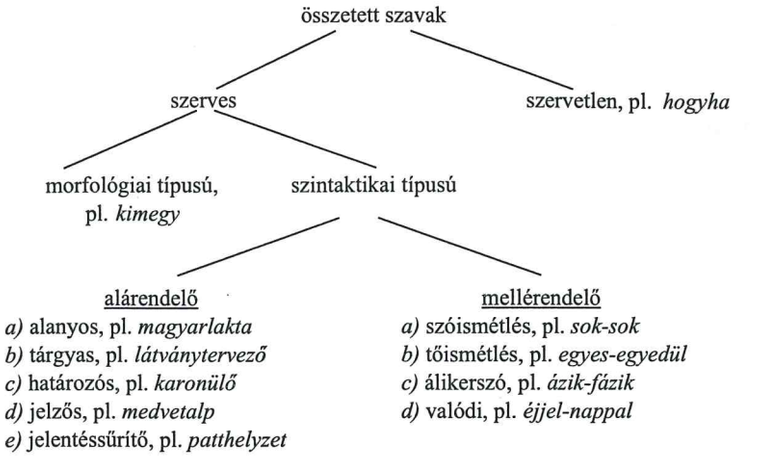
320. *a)* denominális nomenképző, törtszámnévképző; *b)* deverbális képző, a melléknévi igenév képzője; *c)* passzív tőhöz járuló nomenképző, becenévképző; *d)* denominális nomenképző, főnévképző, vmely csoporthoz tartozó; *e)* denominális nomenképző, mértéknévképző, vmihez hasonló mértékű; *f)* denominális nomenképző, gyűjtőnévképző, a tőben jelölt dolgok összessége

321.

Példa	A szókapcsolat típusa	Az összetett szó
ép elméjű ember	jelzős alárendelés	épelméjű
a szappannak a habja	jelzős alárendelés	szappanhab
lében dús paradicsom	határozós alárendelés	lédús
sétál erre is, arra is	mellérendelés	erre-arra
a rongyot az egér rágta	alanyos alárendelés	egérrágta
a felfedezés új korszakot alkot	tárgyas alárendelés	korszakalkotó
János biztos magában	határozós alárendelés	magabiztos
az arca vörös, mint a láng	–	lángvörös
olyan vagy, mint Kati, ha mérges	szervetlen viszony	mintha
ez mentes minden kockázattól	határozós alárendelés	kockázatmentes

322. *a)* vadvízélvező; *b)* fűben-fában; *c)* Olaszország

323.

324. *a)* szoros valódi mellérendelés; *b)* birtokos jelzős alárendelés; *c)* tárgyas alárendelés; *d)* alanyos alárendelés; *e)* –; *f)* –; *g)* határozós alárendelés; *h)* –; *i)* –; *j)* –; *k)* morfológiai típusú

325. *a)* szervetlen; *b)* jelentéssűrítő alárendelés; *c)* határozós alárendelés; *d)* szóismétléses mellérendelés; *e)* jelentéssűrítő ('eperből készült'), esetleg minőségjelzős alárendelés; *f)* jelentéssűrítő; *g) ér-elmeszesedés*: birtokos jelzős alárendelés, *el-meszesedés*: morfológiai típusú; *h)* tárgyas vagy birtokos jelzős alárendelés; *i)* valódi laza mellérendelés; *j)* morfológiai típusú

326. ikerszó: *hercehurca, csigabiga, ringy-rongy, diribdarab;* álikerszó: *dúl-fúl, tipeg-topog, tesz-vesz, tocsog-locsog*

327. *a)* szoros valódi mellérendelés; *b)* tárgyas alárendelés; *c)* jelentéssűrítő alárendelés; *d)* szervetlen; *e)* tőismétléses mellérendelés; *f)* határozós alárendelés; *g)* laza valódi mellérendelés; *h)* határozós/jelentéssűrítő alárendelés; *i)* határozós alárendelés; *j)* jelentéssűrítő alárendelés; *k)* határozós alárendelés; *l)* valódi szoros mellérendelés

328. *a)* valódi laza mellérendelés; *b)* valódi szoros mellérendelés; *c)* valódi szoros mellérendelés; *d)* szóismétléses mellérendelés; *e)* álikerszó; *f)* tőismétléses mellérendelés

329.

Összetett szó	Szókapcsolat	Az összetétel típusa
végrendelet	végső rendelet	minőségjelzős a.r.
testi-lelki	testi és lelki	valódi laza m.r.
csakugyan	–	szervetlen
ezenkívül	ezen kívül	morfológiai típusú
fennhangon	fenn (szóló) hangon	jelentéssűrítő

Összetett szó	Szókapcsolat	Az összetétel típusa
semmirevaló	semmire nem való	határozós a.r.
cikkíró	cikket író	tárgyas a.r.
egy-egy	egy, egy	szóismétléses m.r.

330. *a)* napsütötte; *b)* napfogó; *c)* napraforgó; *d)* napsugár; *e)* napernyő

331. a) *tűzoltó-laktanya:* birtokos jelzős alárendelés; *tűz-oltó:* tárgyas alárendelés; *lak-tanya:* minőségjelzős alárendelés; *b)* valódi szoros mellérendelés; *c)* szervetlen; *d)* szervetlen; *e)* jelentéssűrítő alárendelés; *f)* jelentéssűrítő alárendelés; *g)* morfológiai típusú; *h)* alanyos vagy határozós alárendelés; *i)* szóismétléses mellérendelés; *j)* álikerszó; *k)* birtokos jelzős alárendelés; *l)* alanyos alárendelés; *m)* határozós alárendelés

332. emberszerű, miután, felnőtt, megérkezett, munkanélküli, mivoltom, szőnyegféle, földöntúli

333. *a)* valódi szoros mellérendelés vagy minőségjelzős alárendelés; *b)* tőismétlés; *c)* határozós alárendelés; *d)* álikerszó; *e)* jelentéssűrítő alárendelés; *f)* alanyos alárendelés; *g)* birtokos jelzős alárendelés; *h)* jelentéssűrítő alárendelés; *i)* valódi laza mellérendelés; *j)* alanyos alárendelés; *k)* szervetlen; *l)* jelentéssűrítő alárendelés; *m)* szóismétléses mellérendelés; *n)* alanyos alárendelés; *o)* szervetlen

334. *a)* nyomógomb; *b)* szülőszoba; *c)* metszőolló; *d)* fogadónap

335. *a)* álikerszó; *b)* jelentéssűrítő alárendelés; *c)* morfológiai típusú; *d)* alanyos alárendelés; *e)* tárgyas alárendelés; *f)* határozós alárendelés; *g)* tőismétléses mellérendelés; *h)* mennyiségjelzős alárendelés; *i)* szervetlen; *j)* valódi laza mellérendelés

336. *a)* a dér (be)lepte = dérlepte; *b)* az autót (ki)mentő = autómentő; *c)* messze (el)látó = messzelátó; *d)* öreg ember = öregember; *e)* két szín = kétszínű; f) hétnek a vége = hétvége; g) orgonán (hivatásszerűen játszó) művész = orgonaművész

337. *a)* porlepte; *b)* porszívó; *c)* pormentes; *d)* porzsák

338.
És akkor (a) hátborzongató (b) negyedórát kellett (c) átélnünk. A (d) rablóvezér girbegurba tőre (e) megcsillant a (f) holdfényben, (g) mindenfelől (h) kétségbeesett (i) jajveszékelés hallatszott. (j) Vendéglátónk (k) csaknem (l) szörnyethalt ijedtében: (m) nagyon-nagyon (n) szánta-bánta (o) kijelentését a (p) nyakláncról. (r) Mégiscsak igaza volt a (s) sírásónak. … A (t) teherautó foglyai (u) zötyögve-rázkódva távolodtak az (v) esőverte úton.

a) tárgyas alárendelés; *b)* mennyiségjelzős alárendelés; *c)* morfológiai típusú; *d)* birtokos jelzős alárendelés; *e)* morfológiai típusú; *f)* birtokos jelzős alárendelés; *g)* morfológiai típusú; *h)* határozós alárendelés; *i)* valódi szoros mellérendelés; *j)* határozói/tárgyas alárendelés; *k)* szervetlen; *l)* határozói/tárgyas alárendelés; *m)* szóismétléses mellérendelés; *n)* álikerszó; *o)* morfológiai típusú; *p)* jelentéssűrítő alárendelés; *r)* szervetlen; *s)* tárgyas alárendelés; *t)* jelentéssűrítő alárendelés; *u)* laza valódi mellérendelés; *v)* alanyos alárendelés

339. *a)* madárlátta, mennydörög; *b)* porszívó; *c)* napsütött, százszorszép; *d)* fiatalasszony, háromszög, háztető; *e)* szénapadlás; *f)* körbe-körbe; *g)* étlen-szomjan, perpatvar; *h)* egyszeregy, nefelejcs

340. (a) Köztudott, hogy egy (b) idevalósi (c) testvérpár furcsa, (d) kutyarágta (e) kéziratot kapott. A (f) szófukar irat (g) bocsánatkérő levél volt, tele (h) sarlóforma, (i) természetfeletti jelekkel. (j) Mifelénk, (k) idehaza nem (l) szívgyengeség, (m) hanem (n) hideglelés ellen rajzolnak (o) olykor-olykor ilyeneket a hasra, (p) mégpedig (r) háromszor-négyszer naponta. A jeleket egyébként (s) macskariogatónak is nevezik, mivel a cicamicák (t) elfutnak, ha (u) meglátják.

a) határozós alárendelés; *b)* határozós alárendelés; *c)* jelentéssűrítő alárendelés ; *d)* alanyos alárendelés; *e)* jelentéssűrítő alárendelés; *f)* határozós alárendelés; *g)* tárgyas alárendelés; *h)* minőségjelzős alárendelés, de morfológiai típusúnak is tekinthetjük; *i)* morfológiai típusú; *j)* morfológiai típusú; *k)* szoros valódi mellérendelés; *l)* birtokos jelzős alárendelés; *m)* szervetlen; *n)* birtokos jelzős vagy jelentéssűrítő alárendelés; *o)* szóismétléses mellérendelés; *p)* szervetlen; *r)* valódi laza mellérendelés; *s)* tárgyas alárendelés; *t)* morfológiai típusú; *u)* morfológiai típusú

341. *a)* minőségjelzős alárendelés; *b)* szervetlen; *c)* jelentéssűrítő alárendelés; *d)* tárgyas alárendelés; *e)* szóismétléses mellérendelés; *f)* határozós alárendelés; *g)* morfológiai típusú; *h)* laza valódi mellérendelés

342. A (a) felügyelő (b) kiszállt a (c) gépjárműből, (d) zsebkendőjét az arcára terítette. (e) Fogvacogtató, legalább (f) húszfokos hideg volt. (g) Észrevette, hogy a (h) szemközti házban nincs minden rendben. (i) Odabent egy (j) idegengyűlölő (k) bankrabló lakott, s a felügyelőnek (l) ugyancsak (m) életveszélyes lett volna (n) felfedni, hogy albán. (o) Akárhogy is, de (p) egyértelműen kellett cselekedni. (r) Jelentőségteljesen (s) belépett a házba, s (t) ízzé-porrá lőtt mindent.

a) morfológiai típusú; *b)* morfológiai típusú; *c)* jelentéssűrítő alárendelés; *d)* jelentéssűrítő alárendelés; *e)* tárgyas alárendelés; *f)* mennyiségjelzős alárendelés; *g)* határozós alárendelés; *h)* morfológiai típusú; *i)* valódi szoros mellérendelés; *j)* tárgyas alárendelés; *k)* tárgyas alárendelés; *l)* szervetlen; *m)* határozós alárendelés; *n)* morfológiai típusú; *o)* szervetlen; *p)* mennyiségjelzős alárendelés; *r)* határozós alárendelés; *s)* morfológiai típusú; *t)* valódi laza mellérendelés

343. *a)* tőismétléses mellérendelés; *b)* tárgyas alárendelés; *c)* határozós alárendelés; *d)* jelentéssűrítő alárendelés; *e)* morfológiai típusú; *f)* szervetlen; *g)* valódi laza mellérendelés; *h)* minőségjelzős alárendelés

344. Az (a) októberi-novemberi fizetését a (b) tornatanár (c) kétségkívül sajnálta az (d) oldalbordájától, akit (e) sohasem tekintett (f) önmagával (g) egyenrangúnak, hisz ez a (h) jóasszony inkább volt (i) kiváló (j) ajtónálló, mint (k) kenyérkereső.

a) valódi laza mellérendelés; *b)* jelentéssűrítő alárendelés; *c)* morfológiai típusú; *d)* minőségjelzős; *e)* szervetlen; *f)* valódi szoros mellérendelés; *g)* minőségjelzős alárendelés; *h)* minőségjelzős alárendelés; *i)* morfológiai típusú; *j)* határozós alárendelés; *k)* tárgyas alárendelés

345. *a)* csókolom (mondatszóként); *b)* Köki (= Kőbánya-Kispest); *c)* árverez; *d)*; csupasz (csupa + kopasz) *e)* atilla; *f)* motel; *g)* dirmeg-dörmög; *h)* ETR; *i)* gázló – gázoló; *j)* filé ('fájl')

346. A) *a)* szóhasadás; *b)* szóösszerántás; *c)* szóösszetétel; *d)* szóalakvegyülés; *e)* mozaikszó, betűszó; *f)* szóképzés; *g)* szóösszetétel; *h)* szóalakvegyülés; *i)* szóösszetétel; *j)* szóhasadás; *k)* elemszilárdulás + szóösszetétel + rövidülés; *l)* rövidülés; *m)* mozaikszó, szóösszevonás; *n)* elemszilárdulás; *o)* betűszó; *p)* szóösszerántás; *r)* szóösszerántás; *s)* szóösszetétel; *t)* szóhatár-eltolódás; *u)* szóösszetétel; *v)* képzés; *z)* szóösszetétel + elvonás

B) *a)* rövidülés; *b)* betűszó; *c)* szóösszetétel, az előtag szóértelmesítés; *d)* szóhasadás; *e)* szóképzés; *f)* rövidülés + szóképzés; *g)* szóösszetétel; *h)* szórövidülés (hangalaki módosulással) + szóképzés; *i)* szórövidülés; *j)* szóösszetétel; *k)* szóösszevonás; *l)* szóképzés; *m)* rövidülés + szóképzés; *n)* szóösszetétel + elvonás; *o)* rövidülés + szóképzés; *p)* szóösszetétel, az előtag: elvonás és összetétel; *r)* szóösszerántás vagy mozaikszó, szóalakvegyülés; *s)* szóképzés; *t)* rövidülés, de tekinthető vélt képzésből való elvonásnak is; *u)* szóképzés; *v)* rövidülés + szóképzés; *z)* elvonás + képzőmegelevenedés

C) *a)* szóösszerántás; *b)* szóhasadás; *c)* szóösszetétel + elvonás; *d)* ikerítés; *e)* szóalakvegyülés; *f)* szórövidülés + szóképzés; *g)* szóösszetétel + elvonás; *h)* szóértelmesítés; *i)* elvonás; *j)* ikerítésből való elvonás; *k)* szóképzés; *l)* rövidülés; *m)* szóértelmesítés; *n)* szóösszetétel; *o)* rövidülés vagy rövidülés + szóképzés; *p)* szóösszetétel + elvonás; *r)* betűszó; *s)* szóösszetétel; *t)* szóképzés; *u)* elvonás; *v)* szóképzés; *z)* szóösszetétel + elvonás

D) *a)* elvonás; *b)* rövidülés + szóképzés; *c)* mozaikszó, szóalakvegyülés; *d)* szóösszetétel; *e)* betűszó kimondása; *f)* szóösszetétel, az előtag betűszó; *g)* összetételből való elvonás + rövidülés; *h)* szóalakvegyülés; *i)* elvonás + képzőmegelevenedés; *j)* elvonás vagy elvonás + rövidülés + képzés; *k)* köznevesülés; *l)* szóhasadás; *m)* szóhasadás; *n)* szóösszevonás; *o)* szóképzés; *p)* szóképzés; *r)* szóképzés; *s)* rövidülés + szóképzés; *t)* köznevesülés + szóképzés; *u)* szóösszetétel, az utótag szóértelmesítés; *v)* elvonás + toldalékmegelevenedés + szóképzés; *z)* szóhasadás

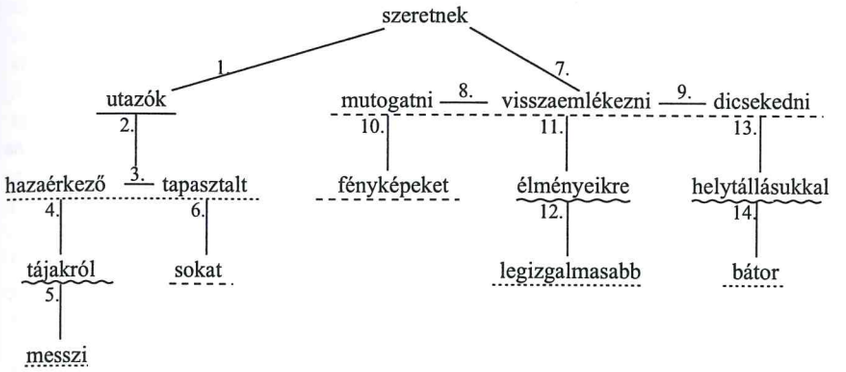
SZÓSZERKEZETTAN

347. *a)* igaz, pl. *választhatsz <u>a diósból és a mákosból is</u>; b)* nem igaz, pl. *hosszú* (melléknév) *nap* (főnév); *c)* nem igaz, pl. *<u>három gyermeket</u> nevel:* a *három* bővítmény alaptagja főnév, bővítménye nincs, a *gyermeket* alaptag alaptagja ige, bővítménye számnév; *d)* nem igaz, pl. *kinek* (részeshatározó) *és mikor* (időhatározó) *mondtad el?; e)* igaz, pl. *papírt és ceruzát vett ki a zsebéből*

348. tíz eper; Péter úszik; Bécs–Budapest; alig marad; jól van; alma és körte; félig érett

349. *a), e), f), g)*

350.

1. utazók szeretnek, 2. (hazaérkező + tapasztalt) utazók; 3. hazaérkező tapasztalt; 4. tájakról hazaérkező; 5. messzi tájakról; 6. sokat tapasztalt; 7. (mutogatni, visszaemlékezni, dicsekedni) szeretnek; 8. mutogatni és visszaemlékezni; 9. visszaemlékezni és dicsekedni; 10. fényképeket mutogatni; 11. élményeikre visszaemlékezni; 12. legizgalmasabb élményeikre; 13. helytállásukkal dicsekedni; 14. bátor helytállásukkal

351. A) *a), d), f)*; **B)** *b), c), e)*

352.
a)
(a) bátyám sütötte (kenyér): igei igenévi alaptagú, alanyos alárendelő szintagma
a puszpángfélék, azaz a bokrok: kifejtő magyarázó mellérendelő szintagma
legyél elismerve: igei alaptagú, állapothatározós alárendelő szintagma
én, a hallgató: személyes névmási alaptagú, értelmezős alárendelő szintagma
Veres doktor: főnévi alaptagú, kijelölő jelzős alárendelő szintagma
sokszor kértem: igei alaptagú, számhatározós alárendelő szintagma
invitáld be: morfológiai típusú szószerkezet
nem ma: szervetlen szókapcsolat
nemcsak udvarias, hanem kedves is: ellentétesen hozzátoldó kapcsolatos mellérendelő szintagma

ügyes, sőt tehetséges: fokozó kapcsolatos mellérendelő szintagma
sokkal több: melléknévi (számnévi) alaptagú, fok-mérték határozós alárendelő szintagma
nyolcan játszottak: igei alaptagú, számállapot-határozós alárendelő szintagma
második férfi: főnévi alaptagú, kijelölő jelzős alárendelő szintagma
két gonosztevő: főnévi alaptagú, mennyiségjelzős alárendelő szintagma
gyámoltalan, ezért félszeg (fiú): következtető mellérendelő szintagma

b)
néhányszor megcsillanó: melléknévi igenévi alaptagú, számhatározós alárendelő szintagma
indulok mosogatni: igei alaptagú, célhatározós alárendelő szintagma
de érdekel (!): szervetlen szókapcsolat
(a) villámlás sújtotta (fa): igei igenévi alaptagú, alanyos alárendelő szintagma
a kenyeréért küzdő: melléknévi igenévi alaptagú, célhatározós alárendelő szintagma
(egy) korty sör: főnévi alaptagú, mennyiségjelzős alárendelő szintagma
ebben (a) pillanatban: főnévi alaptagú, kijelölő jelzős alárendelő szintagma
hallod, Péter(?): szervetlen szókapcsolat
ki van töltve: igei alaptagú, állapothatározós alárendelő szintagma
mi, a bajnokok: személyes névmási alaptagú, értelmezős alárendelő szintagma
nemcsak hasznos, hanem érdekes is: ellentétesen hozzátoldó kapcsolatos mellérendelő szintagma
se a kertbe, se a házba: összefoglaló kapcsolatos mellérendelő szintagma
ügyes, sőt tehetséges: fokozó kapcsolatos mellérendelő szintagma
teszi hozzá: morfológiai típusú szószerkezet
sokkal bátrabb: melléknévi alaptagú, fok-mérték határozós alárendelő szintagma

c)
nem tudom: szervetlen szókapcsolat
a szél röpítette (falevelek): igei igenévi alaptagú, alanyos alárendelő szintagma
ők, a munkatársaink: személyes névmási alaptagú, értelmezős alárendelő szintagma
másfélszer drágább: melléknévi alaptagú, fok-mérték határozós alárendelő szintagma
kiváló, ezért elismert: következtető mellérendelő szintagma
értesíteni fogom: morfológiai típusú szószerkezet
átlátok rajtad: igei alaptagú, aszemantikus határozós alárendelő szintagma
közülünk a legerősebbik: melléknévi alaptagú, partitivusi határozós alárendelő szintagma
nincs feleséged: igei alaptagú, alanyos alárendelő szintagma
sziszegni kezdett: igei alaptagú, tárgyas vagy aszemantikus határozós alárendelő szintagma
zárva van: igei alaptagú, állapothatározós alárendelő szintagma
roham vagy görcs: választó mellérendelő szintagma
nem unalmas, hanem érdektelen: kizáró ellentétes mellérendelő szintagma
megyek internetezni: igei alaptagú, célhatározós alárendelő szintagma
ismét beszélt: igei alaptagú, számhatározós alárendelő szintagma

d)
bent hagyni: főnévi igenévi alaptagú, helyhatározós alárendelő szintagma
gazdag, ezért öntelt: következtető mellérendelő szintagma
a tornászok, azaz a sportolók: kifejtő magyarázó mellérendelő szintagma
Gabi, a húgom: főnévi alaptagú értelmezős alárendelő szintagma

a kutyától félni: főnévi igenévi alaptagú, okhatározós alárendelő szintagma
(a) feleségem tudja: igei alaptagú alanyos alárendelő szintagma
a színész rendezte (előadás): igei igenévi alaptagú, alanyos alárendelő szintagma
el van tiltva: igei alaptagú, állapothatározós alárendelő szintagma
hozd az inged: igei alaptagú, tárgyas alárendelő szintagma
megyek úszni: igei alaptagú, célhatározós alárendelő szintagma
nemcsak merész, hanem vakmerő is: ellentétesen hozzátoldó kapcsolatos mellérendelő szintagma
támlájánál fogva: határozói igenévi alaptagú, helyhatározós alárendelő szintagma
vita a kollégával: főnévi alaptagú, társhatározói alárendelő szintagma
senki sem: szervetlen szókapcsolat
nem okos, hanem ravasz: kizáró ellentétes mellérendelő szintagma

e)
mint szörnyeteg: morfológiai típusú szószerkezet
kiváló, sőt zseniális: fokozó kapcsolatos mellérendelő szintagma
fel van szögelve: igei alaptagú, állapothatározós alárendelő szintagma
egyedül maradni: főnévi igenévi alaptagú, állapothatározós alárendelő szintagma
a szobában: szervetlen szókapcsolat
a magasabbik ház: főnévi alaptagú, kijelölő jelzős alárendelő szintagma
(az) anyám főzte (leves): igei igenévi alaptagú, alanyos alárendelő szintagma
a kiskorúak, vagyis a gyerekek: kifejtő magyarázó mellérendelő szintagma
balettozni viszem: igei alaptagú, célhatározós alárendelő szintagma
gondban van: igei alaptagú, állapothatározós alárendelő szintagma
ember vagyok: morfológiai típusú szószerkezet
folyosó sötétje: főnévi alaptagú, birtokos jelzős alárendelő szintagma
küzd a békességért: igei alaptagú, célhatározós alárendelő szintagma
mi, a hallgatók: személyes névmási alaptagú, értelmezős alárendelő szintagma
séta a parkban: főnévi alaptagú, helyhatározós alárendelő szintagma

f)
vedd a sapkád: igei alaptagú, tárgyas alárendelő szintagma
nemcsak álmos, hanem éhes is: ellentétesen hozzátoldó kapcsolatos mellérendelő szintagma
kívül rekedni: főnévi igenévi alaptagú, helyhatározós alárendelő szintagma
itt vagyok: igei alaptagú, helyhatározós alárendelő szintagma
egyetlen vágyam: főnévi alaptagú, mennyiségjelzős alárendelő szintagma
(a) szemközti ház: főnévi alaptagú, kijelölő jelzős alárendelő szintagma
(a) csapadék vájta (patakmeder): igei igenévi alaptagú, alanyos alárendelő szintagma
délután négykor: határozószói alaptagú, értelmező időhatározói alárendelő szintagma
hason fekve: határozói igenévi alaptagú, állapothatározós alárendelő szintagma
hárman maradni: főnévi igenévi alaptagú, számállapot-határozós alárendelő szintagma
rámenős, ezért erőszakos: következtető mellérendelő szintagma
szabad bejönni: melléknévi alaptagú, alanyos alárendelő szintagma
velünk lenni: főnévi igenévi alaptagú, társhatározós alárendelő szintagma
sétálni indul: igei alaptagú, célhatározós alárendelő szintagma
pályaudvaron várva: határozói igenévi alaptagú, helyhatározós alárendelő szintagma

g)
nehéz elérni: melléknévi alaptagú alanyos alárendelő szintagma
látni kell: igei alaptagú, alanyos alárendelő szintagma
kénytelen tanulni: melléknévi alaptagú, aszemantikus határozós alárendelő szintagma
fogyni akar: igei alaptagú, tárgyas alárendelő szintagma
csak gondoltam: szervetlen szókapcsolat
a tennivalók, azaz a feladatok: kifejtő magyarázó mellérendelő szintagma
(a) belvíz okozta (károk): igei igenévi alaptagú, alanyos alárendelő szintagma
(egy) kosár alma: főnévi alaptagú, mennyiségjelzős alárendelő szintagma
(a) nehezebbik próba: főnévi alaptagú, kijelölő jelzős alárendelő szintagma
csúnya, sőt visszataszító: fokozó kapcsolatos mellérendelő szintagma
fordítsd meg: morfológiai típusú szószerkezet
kérem a kabátod: igei alaptagú, tárgyas alárendelő szintagma
meg volt döbbenve: igei alaptagú, állapothatározós alárendelő szintagma
nem lila, hanem barna: kizáró ellentétes mellérendelő szintagma
okos, ezért magabiztos: következtető mellérendelő szintagma

h)
te, a barátom: személyes névmási alaptagú, értelmezős alárendelő szintagma
sem látszik: szervetlen szókapcsolat
nemcsak alacsony, hanem vékony is: ellentétesen hozzátoldó kapcsolatos mellérendelő szintagma
maga fodrász(?): főnévi alaptagú, alanyos alárendelő szintagma
készül elindulni: igei alaptagú, célhatározós alárendelő szintagma
hárman vannak: igei alaptagú, számállapot-határozós alárendelő szintagma
egy másodperc: főnévi alaptagú, mennyiségjelzős alárendelő szintagma
alig hallatszik: igei alaptagú, fok-mérték határozós alárendelő szintagma
a dédanya hímezte (párna): igei igenévi alaptagú, alanyos alárendelő szintagma
(egy) pohár víz: főnévi alaptagú, mennyiségjelzős alárendelő szintagma
(a) tanyától távol: határozószói alaptagú, helyhatározós alárendelő szintagma
a szereplők, vagyis a színészek: kifejtő magyarázó mellérendelő szintagma
diák lesz: morfológiai típusú szószerkezet
hangos, sőt fülsüketítő: fokozó kapcsolatos mellérendelő szintagma
kicsivel több: melléknévi (számnévi) alaptagú, fok-mérték határozós alárendelő szintagma

i)
repülőút Londonba: főnévi alaptagú, helyhatározós alárendelő szintagma
szét van törve: igei alaptagú, állapothatározós alárendelő szintagma
vásárolni megy: igei alaptagú, célhatározós alárendelő szintagma
reggel is, este is: összefoglaló kapcsolatos mellérendelő szintagma
három árva: főnévi alaptagú, mennyiségjelzős alárendelő szintagma
dönthetett volna: morfológiai típusú szószerkezet
az ágyába: szervetlen szókapcsolat
a kiscsoportosok, azaz a háromévesek: kifejtő magyarázó mellérendelő szintagma
a salátából csipegetve: határozói igenévi alaptagú, partitivusi határozós alárendelő szintagma
én, a barátod: személyes névmási alaptagú, értelmezős alárendelő szintagma

kétszer akkora: mutató névmási alaptagú, fok-mérték határozós alárendelő szintagma
nem értelmes, hanem zagyva: kizáró ellentétes mellérendelő szintagma
se nem hasznos, se nem érdekes: összefoglaló kapcsolatos mellérendelő szintagma
Vera, a nővérem: főnévi alaptagú, értelmezős alárendelő szintagma

j)
vissza van varrva: igei alaptagú, állapothatározós alárendelő szintagma
sokkal kisebb: melléknévi alaptagú, fok-mérték határozós alárendelő szintagma
kirándulni indul: igei alaptagú, célhatározós alárendelő szintagma
bújik be: morfológiai típusú szószerkezet
(a) mélyebbik rekesz: főnévi alaptagú, kijelölő jelzős alárendelő szintagma
(az) építész tervezte (ház): igei igenévi alaptagú, alanyos alárendelő szintagma
aludni kell: igei alaptagú, alanyos alárendelő szintagma
ha maradok: szervetlen szókapcsolat
lassan, vonakodva: egyszerű kapcsolatos mellérendelő szintagma
nyomot hagyott: igei alaptagú, tárgyas alárendelő szintagma
tízen hívtak: igei alaptagú, számállapot-határozós alárendelő szintagma
varázsló vagy: morfológiai típusú szószerkezet
olvasni jó: melléknévi alaptagú, alanyos alárendelő szintagma
létrán állva: határozói igenévi alaptagú, helyhatározós alárendelő szintagma
gyorsan tanul: igei alaptagú, módhatározós alárendelő szintagma

k)
a költők, azaz a művészek: kifejtő magyarázó mellérendelő szintagma
barátságban lenni: főnévi igenévi alaptagú, aszemantikus határozós alárendelő szintagma
át volt kötve: igei alaptagú, állapothatározós alárendelő szintagma
hajlamos a betegségre: melléknévi alaptagú, aszemantikus határozós alárendelő szintagma
most már: szervetlen szókapcsolat
tilos megállni: melléknévi alaptagú, alanyos alárendelő szintagma
vagy a mozihoz, vagy a bolt elé: választó mellérendelő szintagma
nem csúnya, hanem érdekes: kizáró ellentétes mellérendelő szintagma
készületlen, ezért bizonytalan: következtető mellérendelő szintagma
én magam: személyes névmási alaptagú, értelmezős alárendelő szintagma
ajtó előtt: morfológiai típusú szószerkezet
(egy) szekér gabona: főnévi alaptagú, mennyiségjelzős alárendelő szintagma
az eső áztatta (föld): igei igenévi alaptagú, alanyos alárendelő szintagma
hétszer szebb: melléknévi alaptagú, fok-mérték határozós alárendelő szintagma

l)
kővé dermed: igei alaptagú, eredményhatározós alárendelő szintagma
nemcsak bájos, hanem kedves is: ellentétesen hozzátoldó kapcsolatos mellérendelő szintagma
félre van téve: igei alaptagú, állapothatározós alárendelő szintagma
vadul remegett: igei alaptagú, fokhatározós alárendelő szintagma
mi, a tanúk: személyes névmási alaptagú, értelmezős alárendelő szintagma
Jóska és Péter: egyszerű kapcsolatos mellérendelő szintagma
csapd be: morfológiai típusú szószerkezet

képtelen figyelni: melléknévi alaptagú, aszemantikus határozós alárendelő szintagma
felkéri táncolni: igei alaptagú, célhatározós alárendelő szintagma
árnyékok táncoltak: igei alaptagú, alanyos alárendelő szintagma
a második: szervetlen szókapcsolat
a boltokba, azaz az elárusítóhelyekre: kifejtő magyarázó mellérendelő szintagma
cselekvés ideje: főnévi alaptagú birtokos jelzős alárendelő szintagma
működik (a) dolog: igei alaptagú, alanyos alárendelő szintagma
ott, a bokorban: mutató névmási alaptagú, értelmező helyhatározós alárendelő szintagma

m)
ülő férfi: főnévi alaptagú, minőségjelzős alárendelő szintagma
s ekkor: szervetlen szókapcsolat
nagyon okos: melléknévi alaptagú, fok-mérték határozós alárendelő szintagma
napfény érlelte (paradicsom): igei igenévi alaptagú, alanyos alárendelő szintagma
ki van szögezve: igei alaptagú, állapothatározós alárendelő szintagma
folyóparton ülve: határozói igenévi alaptagú, helyhatározós alárendelő szintagma
a tizenévesek, vagyis a kamaszok: kifejtő magyarázó mellérendelő szintagma
(a) nagyobbik doboz: főnévi alaptagú, kijelölő jelzős alárendelő szintagma
a házhoz közel: határozószói alaptagú, helyhatározós alárendelő szintagma
(a) bárányról mesélni: főnévi igenévi alaptagú, aszemantikus határozós alárendelő szintagma
heten jelentkeztek: igei alaptagú, számállapot-határozós alárendelő szintagma
nyugton maradni: főnévi igenévi alaptagú, állapothatározós alárendelő szintagma
retteg a rovaroktól: igei alaptagú, okhatározós alárendelő szintagma
nem táblázatot, hanem grafikont: kizáró ellentétes mellérendelő szintagma
megyek vissza: morfológiai típusú szószerkezet

n)
én is: szervetlen szókapcsolat
azt a helyet: főnévi alaptagú, kijelölő jelzős alárendelő szintagma
a ceruzák és a tollak is: hozzátoldó kapcsolatos mellérendelő szintagma
fekve maradni: főnévi igenévi alaptagú, állapothatározós alárendelő szintagma
mi zajlik: igei alaptagú, alanyos alárendelő szintagma
ne csak az asztalra, de a székre is: ellentétesen hozzátoldó kapcsolatos mellérendelő szintagma
sziszegéssé és süvítéssé: egyszerű kapcsolatos mellérendelő szintagma
otthon maradni: főnévi igenévi alaptagú, helyhatározós alárendelő szintagma
ha akarod: szervetlen szókapcsolat
árván maradni: főnévi igenévi alaptagú, állapothatározós alárendelő szintagma
(a) karnagy írta (kórusmű): igei igenévi alaptagú, alanyos alárendelő szintagma
egészen sötét: melléknévi alaptagú fok-mérték határozós alárendelő szintagma
előadás után: morfológiai típusú szószerkezet
százszor okosabb: melléknévi alaptagú, fok-mérték határozós alárendelő szintagma
ő, a húgod: személyes névmási alaptagú, értelmezős alárendelő szintagma

o)
látott volna: morfológiai típusú szószerkezet
a mester alkotta (kép): igei igenévi alaptagú, alanyos alárendelő szintagma

vörös, tudniillik zavart: okadó magyarázó mellérendelés
(a) peronon állva: határozói igenévi alaptagú, helyhatározós alárendelő szintagma
alkalmas a vezetésre: melléknévi alaptagú, aszemantikus határozós alárendelő szintagma
egyre kövérebb: melléknévi alaptagú, fok-mérték határozós alárendelő szintagma
igyekszik befejezni: igei alaptagú, célhatározós alárendelő szintagma
karosszékben ülve: határozói igenévi alaptagú, helyhatározós alárendelő szintagma
Péter tanul: igei alaptagú, alanyos alárendelő szintagma
reggel, hétkor: határozószói alaptagú, értelmező időhatározós alárendelő szintagma
Szabóék, azaz a szomszédaink: kifejtő magyarázó mellérendelő szintagma
miért ne(?): szervetlen szókapcsolat
olvasni akarván: határozói igenévi alaptagú, tárgyas alárendelő szintagma
hogy tudd: szervetlen szókapcsolat
lakat alatt: morfológiai típusú szószerkezet

353.
a)
A kőkorszak utáni idők érdekelték – morfológiai típusú kapcsolat
A madár, megérezve a szabadulás lehetőségét, nyugtalanul ugrált a kalitkában. – tárgyas alárendelés
Percekig csak álltam, álltam, és senki sem kínált hellyel. – egyszerű kapcsolatos mellérendelés, szóismétlés
A rakott szoknyás lány a barátnőm. – minőségjelzős alárendelés
A szeretetre méltó, ugyanis kedves ügyvéd biztatóan bólogatott. – okadó magyarázó mellérendelés
A tavalyról maradt, de még bontatlan mandula egészen jó volt. – megszorító utótagú mellérendelés
A hegy tetején borzasztóan nagy tornyot pillanthatunk meg. – fok-mérték határozós alárendelés
Egy dalocskát dudorászva lépett be. – tárgyas alárendelés
Megnézhetted volna a filmet! – morfológiai típusú kapcsolat
Az öcsém nagyobb, mint én. – morfológiai típusú kapcsolat
Ez a tett bátor és becsületes is volt. – hozzátoldó kapcsolatos mellérendelés

b)
Azonnal menj be a szobába! – morfológiai típusú kapcsolat
Gesztenyebarna hajú nő sétált el mellettük. – minőségjelzős alárendelés
Beteg lévén nem dolgozik. – morfológiai típusú kapcsolat
A legtöbb kötelező olvasmány izgalmas, de hosszú könyv. – megszorító utótagú ellentétes mellérendelés
Csak én tudom a jó választ! – szervetlen kapcsolat
Gyanús lévén a dolog, nem ment el. – morfológiai típusú kapcsolat
Mi vagyunk: Jövő és Igazság. – egyszerű kapcsolatos mellérendelés
Nem leszek képes ma sokáig talpon maradni. – állapothatározós alárendelés
Rövid, de bonyolult kérdés volt. – megszorító utótagú mellérendelés
Pécs városa tetszik neki. – birtokos jelzős alárendelés

c)
Rádiót hallgatva, mosogatott. – tárgyas alárendelés.
A MÁV-nál ez ritkán tapasztalható. – időhatározós alárendelés
De jó is vagy te! – szervetlen kapcsolat
Holnap fogom összeszedni az avart a kertben. – morfológiai típusú kapcsolat
Magdit csinosnak láttam. – szervetlen kapcsolat
Kinyitottam a következő, azaz a harmadik dobozt. – kifejtő magyarázó mellérendelés
Most nem tudok törődni vele. – tárgyas alárendelés
Nem tudott megmaradni az okos, de kegyetlen férj mellett. – megszorító utótagú ellentétes mellérendelés
Levihetted volna a szemetet! – morfológiai típusú kapcsolat
Szabad ebben az utcában kerékpározni? – alanyos alárendelés
Zavaros a Tisza vize. – birtokos jelzős alárendelés

d)
Ráérsz még emlékkönyvet írni. – aszemantikus határozói alárendelés
Aggódom a fiad miatt. – okhatározói alárendelés
Finomat sütött a család örömére. – eredmény-/célhatározói alárendelés
Mindig becsületes maradt. – morfológiai típusú kapcsolat
Nekem fontos a pihenés. – részeshatározói alárendelés
Belépési díj nélkül is megkapod. – módhatározói alárendelés
Vigyázz magadra, kisfiam! – aszemantikus határozói alárendelés
Mondhattad volna, hogy elfoglaltságod van! – morfológiai típusú kapcsolat
A mama, sőt a kisfia is a fényképre kerültek. – fokozó kapcsolatos mellérendelés
Most nyáron nem fogunk elutazni. – morfológiai típusú kapcsolat

e)
Megkérdeztem a szerelőt, mennyit kér. – tárgyas alárendelés
Vannak kínaiak a felmenőid között? – partitivusi határozós alárendelés
Ne vidd el a könyvet! – morfológiai típusú kapcsolat
Vajat ken a kenyérre. – tárgyas alárendelés
Veled minden olyan jó! – alanyos alárendelés
Péter mint nevelő dolgozott az intézetben. – morfológiai típusú kapcsolat
Rólam mindig sokan tudnak! – szervetlen szókapcsolat
Szeret mezítláb járkálni. – állapothatározós alárendelés
Te (mint nő) megteheted. – szervetlen kapcsolat
Este lévén a műsor, csak délután kezdtünk pakolászni. – időhatározós alárendelés

354.
a)

Morfológiai természetű szószerkezet	Szintagma		Nem grammatikai szókapcsolat
	mellérendelő	alárendelő	
4, 7, 11	3, 12	1, 6, 10, 13, 15, 16	2, 5, 8, 9, 14

b)

Morfológiai természetű szószerkezet	Szintagma		Nem grammatikai szókapcsolat
	mellérendelő	alárendelő	
7, 11	3, 12, 15	1, 4, 6, 10, 13, 16	2, 5, 8, 9, 14

c)

Morfológiai természetű szószerkezet	Szintagma		Nem grammatikai szókapcsolat
	mellérendelő	alárendelő	
2, 4, 10, 12, 13	8, 16	3, 5, 7, 14, 15, 17	1, 6, 9, 11

d)

Morfológiai természetű szószerkezet	Szintagma		Nem grammatikai szókapcsolat
	mellérendelő	alárendelő	
2, 5, 10, 13, 15, 16, 17	8	1, 3, 4, 7, 9, 12, 14	6, 11,18

e)

Morfológiai természetű szószerkezet	Szintagma		Nem grammatikai szókapcsolat
	mellérendelő	alárendelő	
6, 8, 9, 13, 16,18	4	1, 2, 3, 5, 10, 11, 12, 15, 17, 20	7, 14, 19

f)

Morfológiai természetű szószerkezet	Szintagma		Nem grammatikai szókapcsolat
	mellérendelő	alárendelő	
4, 7, 13	3, 14	1, 5, 6, 11, 12, 15	2, 8, 9, 10, 16

g)

Morfológiai természetű szószerkezet	Szintagma		Nem grammatikai szókapcsolat
	mellérendelő	alárendelő	
2, 8, 15	9, 14	1, 6, 7, 10, 12, 16	3, 4, 5, 11, 13

355. *a)* A; *b)* C; *c)* B; *d)* C; *e)* D; *f)* A; *g)* C; *h)* A; *i)* C; *j)* D; *k)* C; *l)* C; *m)* B; *n)* A; *o)* D; *p)* A; *r)* D; *s)* B; *t)* D; *u)* C

356. *a)* Az a bokor nagyobb a fenyőfánknál; *b)* Kati büszke a fiára; *c)* Hihetetlenül izgalmas volt ez a regény.

357. *a)* János átfutott a postára; *b)* Megcsináltam a harmadik feladatot is; *c)* Ez az időpont nem alkalmas a vitára; *d)* Távol a zajos centrumtól, egy csendes utcában lakott; *e)* Minket, negyedikeseket már a legjobb tanárok tanítanak.

358. *a) A kórus éneklése sikert aratott* – főnévi alaptagú birtokos jelzős szerkezet; *b) Az éneklő kórust sokan hallgatják* – főnévi alaptagú minőségjelzős szerkezet; *c) A kórus énekelte dal nekem is tetszett* – igei igenévi alaptagú alanyos szerkezet

359.

	Adverbális	Adnominális	Igenévi
Alanyos			*barátom megbetegedvén*
Tárgyas	*átvirrasztja az éjszakát*		*könyvem lapozgatva*
Határozós	*egyedül vagyunk*	*alig elégséges; írás a gyerekeknek*	*késve induló*
Jelzős		*kicsi könyv; önmaga javára; János, a házmester*	

360. *a)* szépen süt (a nap); *b)* szép napsütés

361. *a)* a bővítmény; *b)* A kék zoknit kérem → Azt a zoknit kérem, amelyik kék; *c)* Folytassuk a beszélgetést a tegnapi esetről → Folytassuk a beszélgetést arról, ami tegnap történt

362. A) *a)* kapcsolatos mellérendelő; *b)* jelzős alárendelő; **B)** *a)* alanyos alárendelő; *b)* jelzős alárendelő

363. *a)* határozós alárendelő; *b)* kapcsolatos mellérendelő; *c)* jelzős alárendelő; *d)* alanyos alárendelő; *e)* alanyos alárendelő; *f)* ellentétes mellérendelő; *g)* alanyos alárendelő; *h)* határozós alárendelő; *i)* kapcsolatos mellérendelő; *j)* jelzős alárendelő; *k)* alanyos alárendelő; *l)* választó mellérendelő

364.
A)

	Főnévi igenév	Melléknév	Határozószó
Alárendelt alany	–	–	–
Tárgy	*a véleményét megmondani*	–	–
Határozó	*az iratokból megtudni*	*egészen vigasztalan*	*túlságosan messziről*
Jelző	–	*könnyű mozgású*	–

B)

	Főnév	Melléknévi igenév	Határozói igenév
Alárendelt alany	–	*a néni válogatta bab*	*hideg lévén (felöltöztünk)*
Tárgy	–	*kérvényt aláíró*	*jövedelmét bevallva*
Határozó	*adomány a kisiskolásoknak*	*rendelkezésre álló*	*a tévében szerepelve*
Jelző	*széles út*	–	–

365. *a)* főnévi alaptagú alanyos alárendelések; *b)* főnévi alaptagú jelzős alárendelések

366. *a)* szám- és személybeli, pl. *ti adjatok – ők adjanak;* vagy *az én könyvem – a ti könyvetek; b)* határozottságbeli, pl. *lenyíratja a haját – hajat nyírat; c)* esetbeli, pl. *ezt a tányért – ebből a tányérból;* vagy *a tányért, ezt – a tányérból, ebből*

367. *a)* támogatja a tehetségesek|et; *b)* a futamidő meghosszabbítás|a; *c)* a megbízó és a megbízott is; *d)* három képviselő – a fiam, Dani; *e)* tévé nélkül is megvagyunk; *f)* a diákok|Ø dönthetnek erről

368. *a)* viszonyítás: szórenddel; egyeztetés: *-m* birtokos személyjellel; b) viszonyítás: *-ra* viszonyraggal; c) viszonyítás: *-at* viszonyraggal; d) viszonyítás: Ø viszonyraggal; egyeztetés: *-etek* személyraggal; e) egyeztetés: *-ból* viszonyraggal; *f)* egyeztetés: *-at/-et* viszonyraggal; g) viszonyítás: *-on* viszonyraggal; h) egyeztetés az igei személyragokkal, viszonyítás: *-at* viszonyraggal

369. *a)* tárgyas viszonyítás, valamint határozottságbeli egyeztetés; *b)* alanyos viszonyítás, szám- és személybeli egyeztetés; *c)* alanyos viszonyítás, szám- és személybeli egyeztetés; *d)* határozós viszonyítás; *e)* esetbeli és számbeli egyeztetés; *f)* birtokos jelzős viszonyítás, szám- és személybeli egyeztetés; *g)* esetbeli és számbeli egyeztetés; *h)* birtokos jelzős viszonyítás, szám- és személybeli egyeztetés; *i)* határozottságbeli egyeztetés, tárgyas viszonyítás

370. *a)* kapcsolatos: *érdeklődő, sőt kíváncsi (ember); b)* ellentétes: *kevés, de elegendő (élelem); c)* választó: *ügyvédként vagy bíróként (vesz részt); d)* következtető: *(könnyes) szemmel, ezért (szánalomra) méltóan; e)* magyarázó: *(jó) eredménnyel, azaz (kitűnő) bizonyítvánnyal*

371. *a)* hozzátoldó kapcsolatos; *b)* kizáró ellentétes; *c)* fokozó kapcsolatos; *d)* megszorító utótagú ellentétes; *e)* következtető; *f)* választó; *g)* kifejtő magyarázó; *h)* következtető; i) választó; j) okadó magyarázó; k) megszorító utótagú ellentétes; l) ellentétesen hozzátoldó kapcsolatos; m) fokozó kapcsolatos

372. *a)* egyszerű kapcsolatos: *(elutaztunk) Szlovákiába, Csehországba meg Németországba és ...; b)* nyomósító szóismétlés: *és csak nevetett, nevetett, nevetett, ...; c)* összefoglaló vagy megosztó kapcsolatos: *sem a fák, sem a bokrok, sem az út, sem a házak, sem a ... (nem látszottak); hol a felhőket, hol a fák lombját, hol a hegycsúcsokat, hol a ... (fényképezte); d)* választó: *tízen vagy tizenegyen, vagy tizenketten, vagy ... (lehettek ott)*

373. *a)* jól stilizált, de tartalmatlan (szöveg); *b)* a falvakban, sőt a kisvárosokban is; *c)* vagy a miniszter, vagy az államtitkár; *d)* bizalmas tartalmú, ezért titkos (levél); *e)* nem én, te; *f)* a magasban, azaz a hegy csúcsán

374. *a)* Endre nemcsak mérges, hanem ideges is volt a tegnap történtek miatt; *b)* Az alapvetően jóindulatú, de most mérges portás nem engedte be a látogatókat; *c)* Soha nem beszélhetünk vele: vagy mérges, vagy szomorú; *d)* A mérges, ezért reszkető reklamálót előreengedték; *e)* A mérges, ugyanis felbőszített kutyát igyekeztünk elkerülni.

375. *a)* a tegnapi meg a tegnapelőtti ülésen is ott volt; *b)* a zavarodott, ugyanis rajtakapott tolvaj; *c)* nem az utcát, hanem a házat nem ismerem; *d)* korán, ezért időben érkezett; *e)* egyszer neked, másszor nekem nem volt lehetőségünk; *f)* találkozhatunk akár kedden, akár szerdán

376. a) *a levesből, sőt a főzelékből is:* fokozó kapcsolatos; b) *ne a gyerekek, hanem a felnőttek:* kizáró ellentétes; c) *akár Pistit, akár Marcsit:* választó; d) *lyukas, emiatt használhatatlan:* következtető; e) *lelakott, de nagynak tűnő:* megszorító utótagú ellentétes; f) *nemcsak okos, hanem szorgalmas is:* ellentétesen hozzátoldó kapcsolatos; g) *néztem, néztem:* nyomósító szóismétlés; h) *mind a nők, mind a férfiak:* összefoglaló kapcsolatos

377. *a)* tapasztalatlan, mert túl fiatal vezetők; az okos, bár félszeg fiú; *b)* a félig nyers, félig sült hús; az egyszer kedves, máskor rideg modor; *c)* a Balaton, másként/másképp/jobban mondva a magyar tenger sok turistát vonz; *d)* Fradi–DVSC-mérkőzés

378. Tegyünk bele három vagy négy szem borsot! *b)* az újságot író és szerkesztő (tanár)

379. *a)* Nyílt szószerkezet az, amelyet korlátlanul folytathatunk további hasonló típusú mellérendelt tagokkal, pl. *Pedig ma mosni, vasalni, főzni, takarítani, vásárolni stb. akartam. b)* Zárt az a szószerkezet, melyet már nem, esetleg nagyon korlátozottan egészíthetünk ki további tagokkal. Pl. *nem piros, hanem kék.*

380. *a)* Előbb a virág, majd a locsolókanna miatt kaptak össze; *b)* A szóelemek, másként a morfémák a nyelv legkisebb jelei; *c)* Néha a munka szépsége, néha az eredményessége ösztönözte a regénysorozat folytatását.

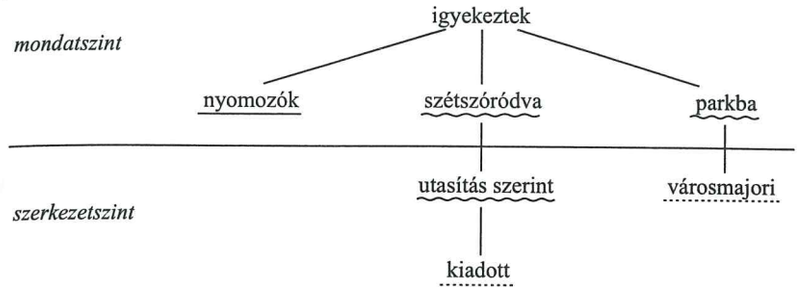
381. *a)* egyszerű kapcsolatos: *Tejből, kifliből, mákból akár gubát is főzhetnénk!; b)* nyomósító szóismétlés: *Csak esett, esett, esett, esett..., mintha sohasem akarná abbahagyni; c)* kizáró ellentétes: *Nem holnap – ma megyünk színházba.*

382. *a)* A jókedvű vendégek hajnalig énekeltek és kártyáztak is; *b)* A jókedvű vendégek nem hajnalig, hanem egészen reggelig énekeltek; *c)* A jókedvű vendégek vagy a házigazdák hajnalig énekeltek; *d)* A jókedvű, ezért bolondozó vendégek hajnalig énekeltek; *e)* A jókedvű, ugyanis győzelmet ünneplő vendégek hajnalig énekeltek.

383. *a)* az erdő mellett és közepén; *b)* a patak és az erdő mellett

384. *a)* A mondatszint a mondat központi része (az állítmány) és az ehhez közvetlenül kapcsolódó bővítmények: az alany, a tárgy és a határozó szintje. *b)* A szerkezetszint a mondat valamely bővítményéhez kapcsolódó további bővítmények szintjei.

385.

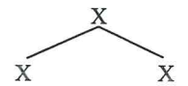

386. *a)* A sofőr elszállította a rakományt; A sofőr elszállította rakomány holnap fog megérkezni; *c)* Most váltottam fel egy ötezrest; *d)* Muszáj lesz valahol fölváltanom egy ötezrest; *e)* Ma egy zöld léggömbről álmodtam; *f)* A zöld léggömbről álmodó ismerősöm vett egy dinnyét.

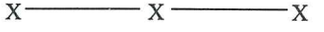
387. *a)* szószerkezetlánc:

b) szószerkezetbokor:

c) szószerkezetsor:

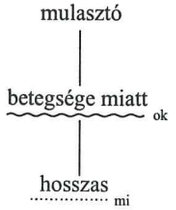

388. hálóköntösben látva délután a bátyját

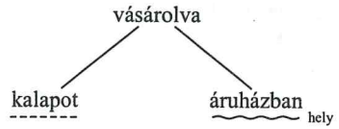
389. *a)* szintagmalánc, a *barna* szó a *kalapos* alaptag bővítménye; *b)* szintagmabokor, a *barna* szó a *hölgy* alaptag bővítménye

390. *a)* boldogan élni a faluban; *b)* zuhogó esőben szalad; *c)* hanyag, lusta meg lassú is

391. a) *szószerkezetlánc*

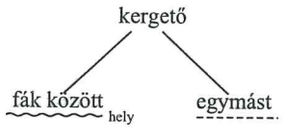
b) *szószerkezetbokor*

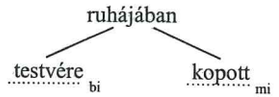
c) *szószerkezetsor*

(ízléstelen — banális) → érdektelen

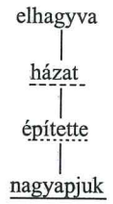
d) *szószerkezetbokor*

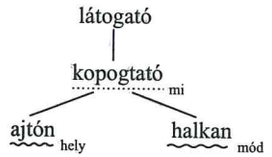
e) *szószerkezetbokor*

f) *szószerkezetlánc*

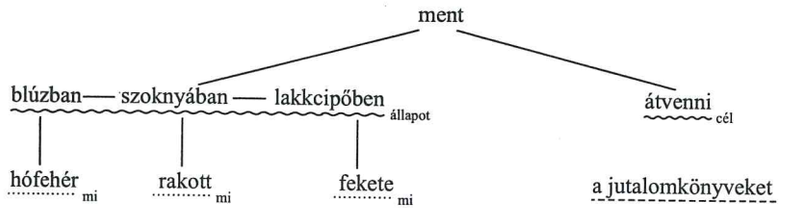

g) szószerkezetlánc + szószerkezetbokor

392. az ülésrendet naponta gondosan ellenőrizve

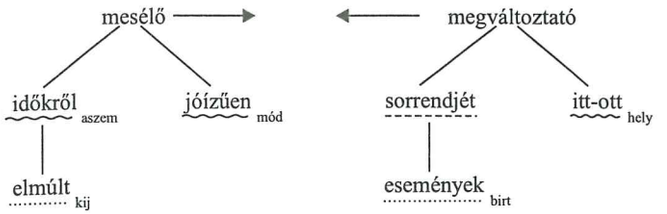
393.

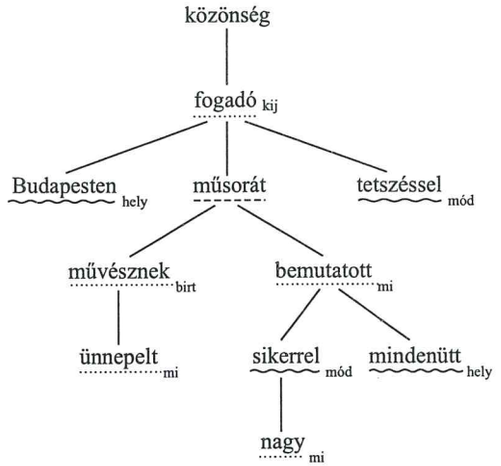
szintagmalánc: 1–4; 1–5; 1–6; 7–8;
szintagmabokor: 1–7
szintagmasor: 2–3

394.

a)

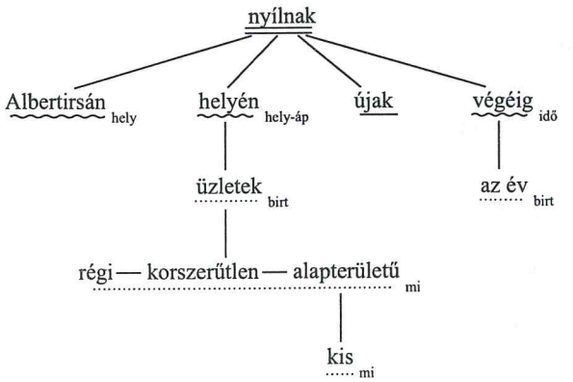

b)

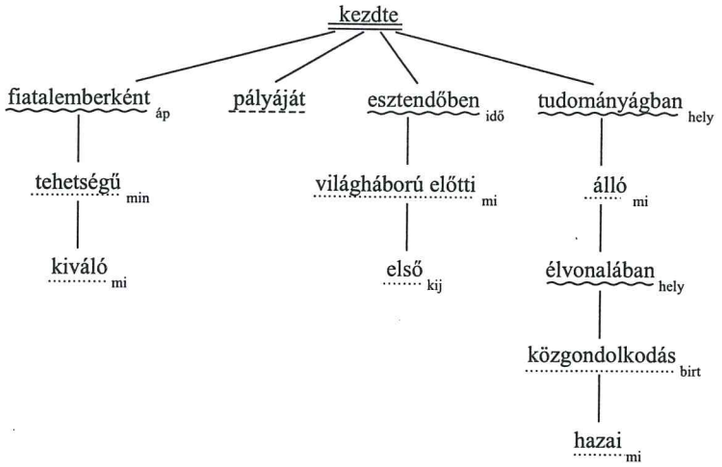
c) szószerkezetláncokból és -bokrokból

395.

a) régi üzletek helyén nyílnak; korszerűtlen üzletek helyén nyílnak; kis alapterületű üzletek helyén nyílnak; év végéig nyílnak; *b)* Albertirsán, helyén, újak, végéig nyílnak; *c)* régi, korszerű, alapterületű

396.

a) kiváló tehetségű fiatalemberként kezdte; az első világháború előtti esztendőben kezdte; a hazai közgondolkodás élvonalában álló tudományágban kezdte; *b)* fiatalemberként, pályáját, esztendőben, tudományágban kezdte

397. *a)* a telefontársaság közreadta reklám hatása; *b)* naphosszat skót népdalokat énekelni neked; *c)* hatásosan előadott indoklást elfogadva

398. Régóta vizsgálja a betegség kórokozóját a legújabb módszerekkel.

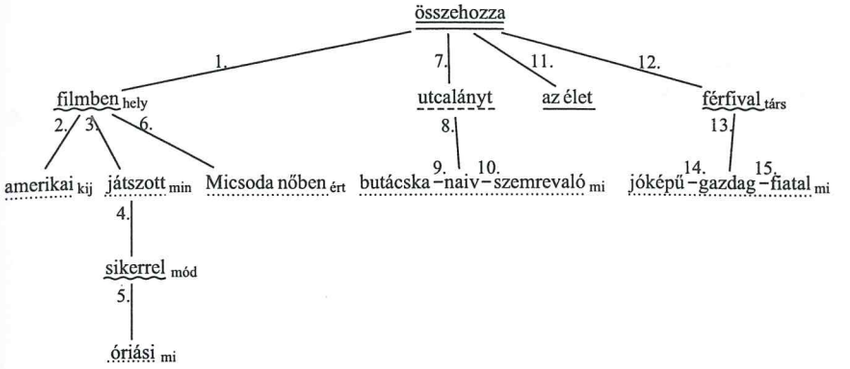
399. A) *a)* szintagmalánc; *b)* szintagmabokor; *c)* szintagmasor;
B) *a)* Bement abba a szállodába, melyet 1990-ben hoztak létre azok számára, akik sok gyerekkel, olcsón szeretnének üdülni.
b) Akit ma a legjobb tervezőként ismerünk, bement abba a szállodába, melyet a nagycsaládosoknak hoztak létre.
c) Idén nyáron Krakkóba utazom, vagy a Mátrában pihenünk a barátaimmal, illetőleg megírom a szakdolgozatomat is.

400. *a)* hosszú verset írtam; *b)* reggel óta horgászik a Tiszán; *c)* falat festeni és csöveket mázolni

401. *a)* a tölgyfákból álló erdő fölött szállni; *b)* a szállni akaró madár farktolla

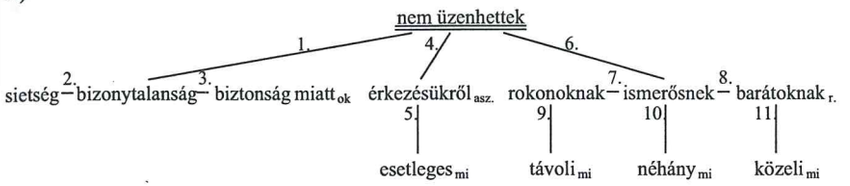
402. *a)* délben (muszáj) árnyékban ülni; *b)* kapkodva, hanyagul és rendetlenül (pakolt össze)

403. A)

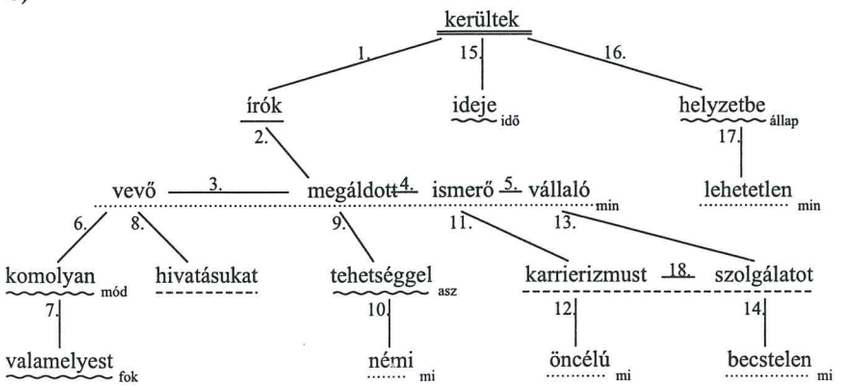
a) 1–2; 1–3–4–5; 1–6; 7–8; 12–13; *b)* 1–7–11–12; *c)* 9–10; 14–15

B)

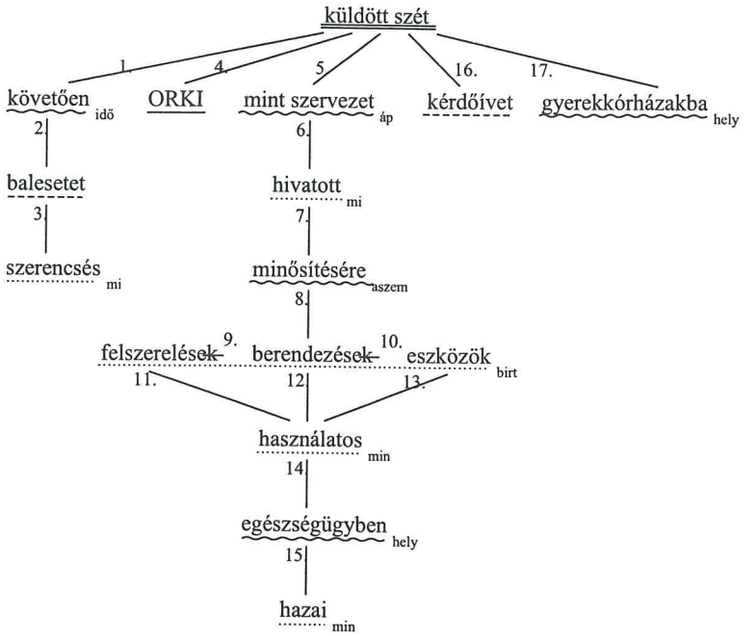
a) 4–5; 6–9; 6–10; 6–11; *b)* 1–4–6; *c)* 2–3; 7–8

C)

szószerkezetlánc: 1–2–6–7; 1–2–8; 1–2–9–10; 1–2–11–12; 1–2–13–14; 16–17
szószerkezetbokor: 1–15–16; 6–8
szószerkezetsor: 3–4–5

D)

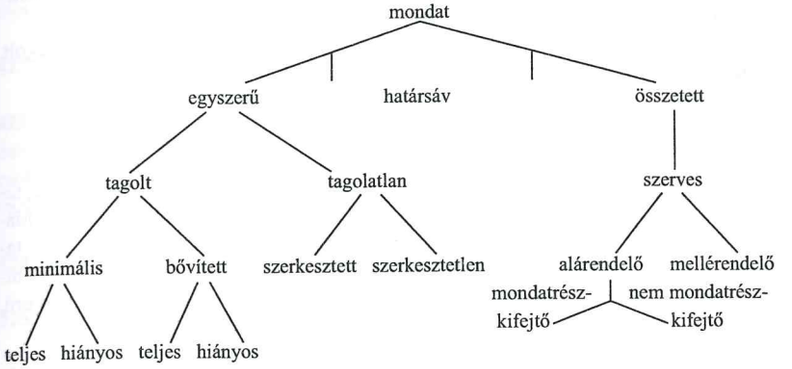

szószerkezetlánc: 1–2–3; 5–6–7–8–11–14–15; 5–6–7–8–12–14–15; 5–6–7–8–13–14–15;
szószerkezetbokor: 1–4–5–16–17
szószerkezetsor: 9–10

Mondattan

Az egyszerű mondat

404.

405. *a), b), c), g), h)*

406. *a)* egyszerű, tagolatlan, szerkesztetlen; *b)* egyszerű, tagolt, minimális, teljes; *c)* egyszerű, tagolt, minimális, teljes; *d)* egyszerű, tagolt, minimális, hiányos; *e)* összetett, szervetlen

407. *a)* egyszerű, tagolatlan, szerkesztett; *b)* egyszerű, tagolt, minimális, teljes; *c)* egyszerű, tagolt, minimális, hiányos; *d)* egyszerű, tagolt, minimális, hiányos; *e)* összetett, mellérendelő

408. **A)** *c), d), f), g)*; **B)** *c), f)*; **C)** *b), c), d)*

409. *a)* egyszerű, tagolt, teljes, bővített; *b)* főtag

410. *a)* egyszerű, tagolatlan, szerkesztetlen; *b)* egyszerű, tagolt, bővített, teljes; *c)* egyszerű, tagolt, minimális, hiányos; *d)* összetett, mellérendelő; *e)* egyszerű, tagolatlan, szerkesztett; *f)* egyszerű, tagolt, minimális, teljes; *g)* egyszerű, tagolt, bővített, hiányos

411. *b), c), f), g), i), j), l)*

412. *a)* Pl. *Jó estét!* – Mint köszönésforma tagolatlan és szerkesztett, tagjai azonban a tagolt mondat részeihez hasonlóan cserélhetők, és tovább bővíthető, l. *Szép estét kívánunk nektek! b) A macska huss ki a szobából!* – a *huss* mondatszó szervetlenül épül be a mondatba, itt azonban funkciója állítmányszerű.

413. **A)** *a)* egyszerű, tagolt, bővített, teljes; *b)* egyszerű, tagolt, minimális, hiányos; *c)* egyszerű, tagolatlan, szerkesztetlen; *d)* egyszerű, tagolt, minimális, teljes; *e)* egyszerű, tagolt, minimális, hiányos; *f)* összetett, alárendelő

B) *a)* egyszerű, tagolt, minimális, teljes; *b)* egyszerű, tagolt, minimális, hiányos; *c)* egyszerű, tagolt, minimális, teljes; *d)* egyszerű, tagolt, minimális, hiányos; *e)* egyszerű, tagolt, minimális hiányos; *f)* összetett, szervetlen
C) *a)* egyszerű, tagolatlan, szerkesztetlen; *b)* egyszerű, tagolt, bővített, hiányos; *c)* egyszerű, tagolt, minimális, teljes; *d)* egyszerű, tagolt, minimális, hiányos; *e)* egyszerű, tagolatlan, szerkesztetlen; *f)* egyszerű, tagolt, minimális, hiányos
D) *a)* egyszerű, tagolt, minimális, teljes; *b)* egyszerű, tagolt, bővített, teljes; *c)* egyszerű, tagolt, bővített, hiányos; *d)* összetett, szervetlen; *e)* összetett, mellérendelő

414. minőségjelzős szószerkezet; egyszerű, szerkesztett, tagolatlan mondat

415. *a)* egyszerű, tagolatlan, szerkesztett; *b)* egyszerű, tagolatlan, szerkesztetlen; egyszerű, tagolt, minimális, teljes; *c)* egyszerű, tagolt, bővített, teljes; *d)* egyszerű, tagolt, bővített, hiányos; *e)* egyszerű, tagolatlan, szerkesztetlen; *f)* egyszerű, tagolt, bővített, teljes; egyszerű, tagolt, bővített, teljes; *g)* egyszerű, tagolt, minimális, hiányos; *h)* egyszerű, tagolt, minimális, hiányos; egyszerű, tagolt, bővített, hiányos; *i)* egyszerű, tagolt, minimális, hiányos; egyszerű, tagolt, minimális, hiányos

416. A mondat teljes szerkezetű, mert az alany hiánya a határozatlan jelentésű alanyra utal.

417. A mondat hiányos, mert az állítmány *(van)* hiányzik.

418. *a)* a mondat teljes szerkezetű; *b)* alanytalan mondat

419. *a)* Tegnap óta már többször is; *b)* A Tiszában még nagyobb halakat is foghatni; *c)* Jaj nekem!; *d)* Sipirc innen!; *e)* Édes fiam!

420. egyszerű, kijelentő, állító

421. *a) A gyerek nyögött, ordított, jajgatott* – A mondat egyszerű, mert a halmozott állítmányoknak azonos bővítményük van. *b) Az apa fáradt volt, és ideges* – A mondat egyszerű, mert az állítmányoknak csak a névszói részük halmozott, bővítményük pedig közös. *c) A török állt a fánál, és a fűre bámult* – A mondat összetett, mert az állítmányoknak közös alanyuk, de külön bővítményük van. *d) Megvette és elolvasta a könyvet* – A mondat egyszerű, mert az állítmányoknak két közös bővítményük van: az alany és a tárgy. *e) Szuszu arca öreges lett, bölcs és megértő* – A mondat egyszerű, mert a névszói állítmányoknak csak a névszói részük halmozott. *f) Letelepedett az íróasztalhoz, és kihúzta a fiókot* – A mondat összetett, mert az igei állítmányoknak külön bővítményük van, emellett időbeli egymásutániságot fejeznek ki. *g) Szótlanul kavartam s vittem aztán az ólakhoz a moslékot a rossz kannákban* – A mondat egyszerű, mert az állítmányoknak több közös bővítményük van. *h) Csak fekete copfjai látszottak, és lecsúszott fél zoknija* – A mondat inkább egyszerű, mert a hátravetett alanynak csak szabad bővítménye van. *i) Ajtók nyíltak és csukódtak szavára* – A mondat egyszerű, mert azonosan bővített állítmányok vannak halmozva. *j) Bementem, és megvettem* – A mondat összetett, mert az igei állítmányok nem egyidejűek, emellett az állítmányok különnemű vonzatot kívánnak meg: *bementem vhova,* és *megvettem vmit. k) Magas volt a kerítés és fehér* – A mondat egyszerű,

mert az állítmányok bővítménye (az alany) közös. *l) Nem tudok és nem is akarok segíteni neked* – A mondat egyszerű, mert az igei állítmányok egyidejűek, bővítettségük azonos. *m) Leült mellé, és megfogta a kezét* – A mondat összetett, mert az állítmányoknak külön bővítményeik vannak, és nem egyidejűek. *n) A fiú vizsgázik, és a lányok* – A mondat összetett, mert a hátravetett alany többes számú, így nem olvasztható be a mondatba, nem egyeztethető számban a mondat állítmányával.

422. *a)* bővített; *b)* egyszerű; *c)* óhajtó; *d)* állító

423. Az *a)* átmenet a szerves és szervetlen összetett mondatok között, mert a *nézd* interakciós mondatszó szerepű. A *b)* átmenet az alá- és mellérendelő összetett mondatok között. Tartalmilag kapcsolatos mellérendelő jellegű, vö. *...az üzletbe, és ott...*, felépítése inkább alárendelői, hisz kötőszava vonatkozó névmás, utalószava pedig értelmezői szerepű is lehet: *üzletbe, abba, ahol...*

424. Szervetlen.

425. *a)* Semmi sem történt; *b)* Nem történt semmi sem.

426. *a)* Nekem volt legkínosabb nem tudni a spanyol külügyminiszter nevét; *b)* Nem tudni, miért nem indít mesterszakot a művészeti egyetem.

427. *a)* számállapot-határozó; *b)* teljes; *c)* az alany implicit

428. A) *a)* Utazzon el holnap Gáspár!; *b)* Bárcsak elutazna holnap Gáspár!; **B)** *a)* az ige felszólító módja (módjel); *b)* az ige feltételes módja (módjel); óhajtó partikula, emocionális intonáció

429. *a)* az emocionális intonáció; *b)* a felszólító igemód

430. *a)* Beszélj a felnőttekhez udvariasabban!; *b)* Lábakat széttenni, lehajolni!; *c)* Bemész a szobába! *d)* Abbahagynád a kopácsolást?; *e)* Ezerszer figyelmeztettelek, hogy ne a zöld üvegből igyál!; *f)* Mars!

431. *a)* Ehetnék még a csokiból?; *b)* Bár ne indulnánk olyan korán!; *c)* Legyen szép napotok!; *d)* Szeretném, ha ötöst kapna!; *e)* Csak hinne abban, hogy meggyógyul!

432. *a)* óhajtó partikulás óhajtó mondat; *b)* kötelezők: az ige feltételes módja, emocionális intonáció, óhajtó partikula; lehetségesek: tiltószó, indulatszó, fordított szórend

433. *a)* az óhajtószós óhajtó mondatra; *b)* a kérdő partikula nélküli eldöntendő kérdésre

434. *a)* Óhajtószó nélküli óhajtó mondat. Kötelező elemei a (mediális) ige felszólító módja, emocionális intonáció; *b)* Kérdő partikula nélküli eldöntendő kérdés. Kötelező eleme a kérdő intonáció.

435. A) *a) Elutazhatunk-e Madagaszkárra?; b) Mikor utazhatunk el Madagaszkárra?*
B) *a)* A kérdő partikula kötelező; *b)* A kérdő névmás és a kirekesztő szórend kötelező

436. *a)* felszólító mondat, pl. *Csavard rá a kupakot az üvegre!; b)* óhajtó mondat, pl. *Pihend ki magad!*

437. Az óhajtószós mondatban a feltételes igemód, az emocionális intonáció és az óhajtószó kötelező; *b)* az óhajtószó nélküli mondatban a felszólító igemód és az emocionális intonáció kötelező.

438. Igaz állítások: *a), b)*

439. *a)* A kérdő partikula nélküli eldöntendő kérdés kötelező eleme a kérdő intonáció; *b)* A kérdő partikulás eldöntendő kérdés kötelező eleme a kérdő partikula; *c)* A kiegészítendő kérdés kötelező elemei a kérdő névmás és a fordított szórend.

440. *a)* Kinek küldtél sms-t?; *b)* Miért késtél?; *c)* Most induljunk uszodába, vagy csak ebéd után menjünk?; *d)* Szénsavas vizet kérsz?

441. *a)* morfémaszinten, pl. módjelekkel *(ír-na, ír-j); b)* lexémaszinten pl. módosítószókkal, partikulákkal *(talán, bárcsak); c)* mondatszinten, pl. mondatfajtákkal, modális mondatokkal vagy mondatrészletekkel *(Jössz?; Úgy hiszem, többen lesznek.)*

442. *a)* az óhajtószó nélküli óhajtó mondatra és a felszólító mondatra; *b)* a felkiáltó és az óhajtó mondatokra; *c)* a kiegészítendő kérdő mondatra

443. *a)* nincs ilyen; *b)* nincs ilyen; *c)* Gyógyulna már meg!

444. A kérdő mondatokról van szó. Eldöntendő, kérdő partikulás mondatok, pl. *Ugye, hazajön? Hazajönnél, ugye?; Ugye, hazamenjünk?;* Partikula nélküli eldöntendő kérdések, pl. *Hazamegyünk?; Hazajönnél?; Menjünk haza?;* Kiegészítendő kérdések, pl. *Mikor megyünk haza?; Mikor mennél haza?; Mikor menjünk haza?*

445. *a)* Ugye?; *b)* Kávét?; *c)* Bejön?

446. *a)* felkiáltó; *b)* állító

447. *a)* kijelentő (.); *b)* felszólító (!); *c)* kijelentő (.); *d)* felszólító (!); *e)* kijelentő (.); *f)* kijelentő (.), de idézetszerű mellékmondata miatt kérdőjelet is tehetünk a mondat végére (?); *g)* retorikai kérdő (?); *h)* eldöntendő kérdő partikulával (?)

448. A legutolsó tagmondat fajtája, pl. *Ne piszmogj már annyit, ezer dolgunk van még, nem tudnál kicsit gyorsabban öltözködni?* (felszólító + kijelentő + kérdő tagmondatok; az összetett mondat kérdő).

449. *a) Kiáltozva ünnepeltük: éljen a győztes!; b) Sokszor kértelek már, ne fecsegj annyit!; c) Bekapcsoltam a tévét: adják már a kedvenc sorozatomat?*
Az indoklás: a mellékmondat idézetszerű, és/vagy a két tagmondat kapcsolata a szervetlenné válás felé hajlik.

450. *a)* Csöngess be!; *b)* Bozsok szép kis falu; *c)* Most már minden világos; *d)* A mi ajtónk az ötödik; *e)* –; *f)* Néked én te vagyok; *g)* – (egyetlen esetben: *Feri és Juci egymáséi lettek*); *h)* –; *i)* Ez az!; *j)* Ő nem akárki!; *k)* –; *l)* Ezek a fejezetek megtanulandók; *m)* –

451. *a) jószág volt:* főnév + segédige; *b) súrolta:* ige; *c) görbék:* melléknév; *d) álltak:* ige; *e) nehézkes volt:* melléknév + segédige; *öregasszonyé:* főnév; *f) kellett:* ige; *g) volt:* ige; *h) nézett ki:* ige; *i) elfelejtett volna:* ige; *j) átütött:* ige; *k) dolog:* főnév; *l) ronda legyen:* melléknév + segédige; *m) volt:* ige

452. *a)* Az utolsó felszólalás joga a vádlotté; *b)* Milyen volt a mai napod?; *c)* Ez már nekem is sok!

453. *a)* A: *dohányozni,* Á: *tilos,* összetett állítmány (zéró kopulával); *b)* A: *eredménye,* Á: *lesz-e,* egyszerű igei állítmány; *c)* A: *nagyfiú,* Á: *lesz,* egyszerű igei állítmány; *d)* A: *(én),* Á: *gondolkozhattam volna,* egyszerű igei állítmány; *e)* A: *tudás,* Á: *érték és hatalom marad,* összetett és halmozott állítmány; *f)* A: *(én),* Á: *szeretnék,* egyszerű igei állítmány; *g)* A: *(te),* Á: *meg kell értsél,* kettős állítmány; *h)* A: *felmennetek,* Á: *kellett volna,* egyszerű igei állítmány

454. Nem becsületes, hanem egyenesen erkölcstelen ilyen ügyekben néma maradni.

455. Sári a kapu előtt állva ánizsos cukorkát szopogat.

456. *a)* A megbeszélésen az orvos és a nővér is részt vett; *b)* Orvos és nővér együtt mentek a megbeszélésre.

457. *akik annyit segítettünk; a) akik; b) segítettünk; c)* az állítmányt az értelmezett szó személyével egyeztetjük

458. Otthonról indulunk a nagymamát meglátogatni.

459. Napokig voltunk bezárva egy kis szobába.

460. Az állítmány: *megvan kilencvenéves.* Az összetett állítmány kopulája *(megvan)* alapalakban megjelenik. A jelenség oka a nyomatékosító jelentés.

461. alany: *rögtönzés*; állítmány: *próbaköve*
a) Az alany eredethatározóvá alakítható: *A rögtönzésből a szellemi képesség próbaköve lesz; b)* Az állítmány eredményhatározóvá alakítható: *A rögtönzés a szellemi képesség próbakövévé lesz.*

462. *a) volt; b) maradt; c) bíróság volt* = összetett állítmány; *d) nagy volt* = összetett állítmány; *e) volt; f) színész maradt* = összetett állítmány; *g) volt vágyam* = összetett állítmány; *h) vagy; i) maradj szép és egészséges* = összetett állítmány

463. A jegyszedő, a ruhatáros, a díszletes és a súgó kimerültek, sőt ingerlékenyek voltak minden este.

464. *a)* – ; *b)* Csíkos pulóverem van; *c)* – ; *d)* –; *e)* Te hívsz taxit?; *f)* – ; *g)* – ; *h)* Valaki segítsen!; *i)* (Az beszéljen csak), aki tudja a megoldást!; *j)* Beszélnünk kellene egymással; *k)* – ; *l)* –

465. Azt a cselédlányt nem lehet (*a) elfelejteni,* a fenségét, a tisztaságát, igen, ha van ebben a világban (*b) valaki,* (*c) aki* így tud szeretni, akkor még nincs veszve (*d) minden*, akkor még reménykedhet az (*e) emberiség,* lesz (*f) holnap* is, és benne (*g) szépség, jóság, bizalom*. Bizony, nehéz mesterség a (*h) színészé,* mert ilyesmiket kell neki (*i) eljátszania*. Ilyenkor talán nem is jó (*j) színész lenni,* mert amikor játsszák a szerepet, akkor (*k) az* csak játék, és (*l) az* már valahogy nem az igazi.

a) főnévi igenév, egyszerű alany; *b)* határozatlan névmás, egyszerű alany; *c)* vonatkozó névmás, egyszerű alany; *d)* általános névmás, egyszerű alany; *e)* főnév, egyszerű alany; *f)* főnév, egyszerű alany; *g)* főnév, halmozott alany; *h)* főnév, egyszerű alany; *i)* főnévi igenév, egyszerű alany; *j)* főnév + segédigenév, összetett alany; *k)* mutató névmás, egyszerű alany; *l)* mutató névmás, egyszerű alany

466. A) *a)* 1; *b)* 1; *c)* 3; *d)* 2, 3 – többféleképpen érthető; *e)* 1; **B)** *a)* 2; *b)* 2; *c)* 1, 3 – többféleképpen érthető; *d)* 3; *e)* 1; *f)* 1; **C)** *a)* 2; *b)* 3; *c)* 1; *d)* 1; *e)* 3

467. *ember lenni* – összetett alany

468. *a)* hiányos mondat; *b)* teljes mondat, implicit alany; *c)* teljes, alanytalan mondat; *d)* teljes mondat alannyal; *e)* teljes mondat, határozatlan alany; *f)* teljes mondat, implicit alany; *g)* teljes mondat, az alany implicit és általános alanyként is értelmezhető; *h)* teljes mondat, tapadásos alany; *i)* teljes mondat alannyal; *j)* hiányos mondat, de ha az alany határozatlan vagy általános olvasatú, a mondatot teljesnek is tekinthetjük.

469. De jó volna bölcsebb lenni!

470. *a)* A névszói állítmányt gyakran igévé alakíthatjuk: *az okoskodás (miatt) meghal a tett; b)* az alanyt eredet-, az állítmányt eredményhatározóvá alakíthatjuk: *az okoskodásból lesz a tett halála; az okoskodás válik a tett halálává; c)* állítmány: *halála;* alany: *okoskodás*

471. *a)* Másnak a mulasztásáért nem vállalhatunk felelősséget; *b)* Másnak a mulasztásáért senki sem vállalhat felelősséget; *c)* Másnak a mulasztásáért nem vállalhat az ember felelősséget.

472. *a)* ige mellett: *Péter esküvői meghívót tervez Eszternek; b)* igei igenév mellett: *a pszichológus nyaggatta páciens el volt keseredve; c)* határozói igenév mellett: *A mesemondó leülvén, a gyerekek köréje telepedtek.*

473. A fa alatt beszélgető és nevetgélő lányok tetszettek neki.

474. A körződdel, a hegyesebbikkel kellene belerajzolnod mindkét fiad füzetébe az ábrákat.

475. *a)* Később jár!; *b)* Nem szabadna ennyire irigy lenni; *c)* Palacsinta és fánk legyen ebédre?; *d)* Elsötétítették a termet, mindjárt kezdik a vetítést; *e)* Verseinek leggyakoribb témája a szerelem; *f)* Senki sem szeretne beteg lenni; *g)* Csukjátok be a könyveteket!; *h)* Fel van írva a táblára a mai dátum?

476. *a)* A barátnőmnek ellenőri képesítése van; *b)* Oda tudtam volna rohanni [én], ököllel a képébe vágni [én tudtam volna]; *c)* Tietek vagyok [én]; *d)* Gábor fiam Bécsé, / Oda is van nőve [ő]; *e)* Maguk nem jönnek?; *f)* Erre még csak gondolni sem volt jó; *g)* Az ismerőseim közül ők a legbarátságosabbak; *h)* Mikorra kell megírni az önéletrajzot?; *i)* Vigadni látszott az egész világ; *j)* Ügyesek legyetek holnap [ti]!; *k)* Ebből a tanulmányból nem lehet publikáció. *l)* A pártütő te vagy; *m)* Sokan [valakik] nem tudtak elindulni a nagy vihar miatt; *n)* Hasznos feladat a játékvezetők közelebbi bemutatása; *o)* Bálint kislánya kétéves múlt; *p)* A siker és az elismerés mindig a nyilvánosság elé lépőé; *r)* Még mindig havazik, pedig már tavaszodni kellene *(Az első tagmondat alanytalan.); s)* Csupa haj a ruhád; *t)* Nem a tanár, hanem a diákok fogják megoldani a feladatot; *u)* Alig múltam ötvenesztendős; *v)* Még gyakorlott írónak is becsületére válnék igaz és jó regényt írni ebből a históriából; *z)* Nyolcszáz forintom maradt még.

477. *a)* A mai piacon a szőlő a sláger; *b)* Hát ilyen kellene neked?; *c)* Igazán kedvesek vagytok hozzám [ti]; *d)* Nem vagyunk bogarasok [mi], kisasszony, csak önfejűek [vagyunk mi] *(A második tagmondat:* kisasszony *megszólítás, tagolatlan mondat.); e)* Uram, tárja elő a bizonyítékait [ön]! *(Az első tagmondat tagolatlan.); f)* A versenybe öten még benevezhetnek [valakik]; *g)* A ház az idősebbiké, a nyaraló és a kocsi a fiatalabbiké; *h)* Látni [lehet] már a szárazföldet?; *i)* Nem tudnak mit mondani [ők] egymásnak; *j)* Gondban vagy [te]?; *k)* Abban a faluban már csak százötvenen laknak [pl. emberek]; *l)* Légy erős [te]: a légy erős; *m)* Szabad ebbe belekukkantani?; *n)* Van nálad egy húszas?; *o)* Sehol [nincs] senki; *p)* Ebből a gipszből már nem lesz öntvény; *r)* Meg szerettem volna nézni a házadat [én]; *s)* Oda tudsz menni hozzájuk [te]?; *t)* Az iskolánknak három bejárata van; *u)* A cégünknek eddig húsz intézménnyel van megállapodása, de további kapcsolatok is vannak kibontakozóban; *v)* Elvira csak négy hete volt férjnél, amikor az igazgató utasítására egy hónapra külföldre kellett utaznia; *z)* Hol [van] az új tollam?

478. *a)* Lehetett volna akár művész is belőle; *b)* Mózes vagyok [én], Lévi nemzetségből...; *c)* Péter éppen húsz múlt; *d)* Tanulság azért akad, amit az esetből nem levonni döreség lenne; *e)* Legyen vége már!; *f)* Hát, nincs igazán kedvem órán ülni! *(Az első tagmondat tagolatlan.); g)* Az enyém sikerült a legjobban; *h)* Figyelj ide [te], képtelenség mindenben tökéletesnek lenni!; *i)* Kié volt ez a füzet?; *j)* Mikor lenne időnk elolvasni ezeket a könyveket?; *k)* Nem tudtam volna elfelejteni [én]; *l)* Semmit sem lehet látni; *m)* Komoly, sőt tragikusan komoly a nyugdíjasok helyzete; *n)* Ezt ma már késő kideríteni; *o)* A tiétek a nagy ebédlőasztal lesz; *p)* Idén megint Robi lett az első; *r)* Már csak egy hét volt a tusáig; *s)* Puskás Gábornak már nem jutott a békacombból [pl. semmi]; *t)* Zsuzsinak kék napszemüvege volt; *u)* Az az érzésem, hogy a művészetem nem lesz teljesen megállapodott; *v)* Hogy vagy [te]?; *z)* Ide, ide [pl. jöjjenek önök], emberek!

479. *a)* Nem volna időd kicsit foglalkozni velem is?; *b)* Szeretetből megbocsátani: kegyelem, segíteni: igaz ajándék; *c)* Zénó februárban múlt kétéves; *d)* A csapat megmentői már csak ti lehettek; *e)* Ez érted van; *f)* Jó napot, szomszéd! *(Mindkét tagmondatot tagolatlannak elemezzük.); g)* Nagy szerencse ilyenkor a többieknél magasabbnak lenni; *h)* Polgármester is lehetett volna belőle; *i)* Sokan mentek el az ülésre [pl. a dolgozók]; *j)* Az új évet kell megénekelnem; *k)* Fent voltam a könyvtárban [én]; *l)* Lizi, mennyire lefogytál [te]! *(Az első tagmondat tagolatlan.); m)* Nem szabad bemenni; *n)* Semmi ok sincs a félelemre; *o)* Biztos vagyok benne [én],

hogy nincs igazad; *p)* Hol [van] a radírom?; *r)* Nem akarok [én] egyedül maradni; *s)* Ő is ügyes volt ám!; *t)* Tetteink vezérelve: élni és élni hagyni; *u)* Az ilyesmit tudatni kell a közösséggel; *v)* Én csöndes kis emberke lettem; *z)* Mit is mondhattak volna [ők]?

480. *a)* Az igazat kell mondjuk [mi]; *b)* Itt csupa por minden; *c)* Ne maradjatok többé tudatlanok [ti]!; *d)* Pistának piros arca van; *e)* A zaj erősödni hallatszott; *f)* Ide csak hárman férnek be [valakik]; *g)* Mi van abban a dobozban?; *h)* Nem volt kedvem fölállni a székből; *i)* Sokkal nagyobb baj lenne [az], ha vissza kellene mennem; *j)* Az örök fiatalság egyik receptje a sok mozgás; *k)* A farkasok ők, mi meg farkasvadászok vagyunk; *l)* Hol [van] a fél pár zoknim?; *m)* Nem jó magányosnak lenni; *n)* Józsefnek még köszönni sem maradt ideje. *o)* Mióta vagytok ilyen lelkesek [ti]?; *p)* Palkó, figyelj ide [te]! *(Az első tagmondat megszólítás, tagolatlan mondat.); r)* Uccu neki! *(Szerkesztett, de tagolatlan mondat.); s)* Hogyan kell bánni a trópusi virágokkal?; *t)* Most kezdett oszlani a köd.; *u)* Annyira nem jó itt [pl. lenni]?; *v)* Apám 70 éves múlt már; *z)* Itt szinte lehetetlen igazságosnak maradni.

481. *a)* Mikor volt itt utoljára festve? *(Tapadásos alany.); b)* Ötvenen pályáztak a négy üres kirakat berendezésére [valakik]; *c)* Tejből elég lesz két deci is; *d)* Hol [van] az édesapád, kislányom?; *e)* Jó lenne sietni; *f)* Kendé bizony az árnyéka!; *g)* Nem bírom elviselni az önzését [én]; *h)* Reggel óta jó néhányan megfordulhattak ebben a kis szobában! *(Határozatlan alany.); i)* Volt mit hallania; *j)* Bárhogy lesz is, te a barátom maradsz. *(Az első tagmondat alanya lehet tapadásos vagy pl.* az élet, a jövő *stb. szavak.); k)* Hát bizony, Zsuzsikának is ilyen lenne jó *(Az első tagmondat tagolatlan.); l)* A műhelynek ott volna a legjobb helye. *m)* Látom az urakat [én], tizennyolcan vannak [ők]; *n)* Na, Marci, készítsd elő az igazolványokat [te]! *(Az első két tagmondat tagolatlan.); o)* A kocsi ajtaján lévő címeren két kard volt keresztbe téve; *p)* De jó dolog gyerek lenni!; *r)* Ilyen körülmények között nagyvonalúbb is maradhatott volna [ő]; *s)* Maradhatna ez a labda a miénk, tanár úr? *(A második tagmondat tagolatlan.); t)* Nagyon magasan van az alma, hogy lehetne megszerezni? *u)* Nálad nem is tudnék ügyesebb lenni [én]; *v)* Tudtam [én], hogy te vagy a mi emberünk!; *z)* Az ingek kivasalva [vannak], minden a helyén [van].

482. *a)* A férfi nem látszott észrevenni a hölgy érdeklődését; *b)* Ebben hinni azonban csak csodavárás; *c)* Holnap otthon maradsz [te]?; *d)* Ne haragudj [te], haverom! *(A második tagmondat tagolatlan.); e)* Nyolckor már minden bolt zárva [van]; *f)* Soma orvos is lehetett volna; *g)* Száz szónak is egy a vége; *h)* Vége [van] a mesének?; *i)* A fagyi a gyerekeké, a virág az édesanyjuké; *j)* Dönteni e sajnos nem kitalált história dolgában korai és helytelen cselekedet volna; *k)* Hát mi lesz így belőled, kisfiam? *(A második tagmondat tagolatlan.); l)* Leginkább ilyen apróságokon lehet lebukni; *m)* Nehéz lehet ápolónőnek lenni; *n)* Ősz haja rövidre [van] nyírva, s kecskeszakálla sem tudta elrejteni csapott állát; *o)* Reménytelen vállalkozás lenne mindenkivel jó barátságba kerülni; *p)* Volt egy régi zongorám; *r)* A vihar lassan enyhülni látszott; *s)* Csak tudjuk [mi], hova kell menni!; *t)* Ezért fontos az éberség és az előrelátás; *u)* Jancsikám, várj [te]! *(Az első tagmondat tagolatlan.); v)* Miklós már hallótávolságon kívül volt; *z)* Nekem nem kell ennyi.

483. *a)* Nincs kire hagynom a gombfocikészletemet; *b)* Okos vagy [te], fiacskám. *(A második tagmondat tagolatlan.); c)* Senki sem reménytelen eset az iskolában; *d)* A násznagy állva maradt, míg a többiek helyet foglaltak; *e)* Jaj, olyan kimerült vagyok [én]! *(Az első tagmondat tagolatlan.); f)* Nem lehet látni, van-e benn valaki; *g)* Ötkor el kell rohanjak egy értekezletre [én]. *(Kettős állítmány.); h)* Ki vagy te?; *i)* Bizony, nagy volt a veszedelem. *(Az első tagmondat tagolatlan.); j)* Nehezen akaródzik talpra állni; *k)* Rossz dolog mindenki céltáblája lenni; *l)* Ennyi fog látszani belőle; *m)* Hol [van] az édesapád?; *n)* A követség, a lakások el voltak látva légkondicionáló berendezésekkel; *o)* Csak ketten élnek a házikóban [pl. ők]; *p)* Hasznos lenne végre bátrabbnak lenni; *r)* Már nyolcvankét éves múlt [ő]!; *s)* Neked kell uralnod gondolataidat; *t)* Szegény maradt [ő] egész életében; *u)* Hozzák már azt a levest? *(Határozatlan alany.); v)* Aztán pedig be kellene dobjuk [mi] a lottószelvényeket is. *(Kettős állítmány.); z)* Hárman sem bírnátok [ti] súlyos buzogányát.

484. *a)* Magam vagyok [én] a föld kerekén; *b)* Nekünk nincs miről beszélnünk egymással; *c)* Szerintünk is jó nevelő lett volna belőle; *d)* Itt [van] a helye; *e)* Az én nagymamámnak csupa-csupa ránc az arca; *f)* Fehér nem szűnik meg engem bosszantani; *g)* Nálad nem is akarok [én] okosabb lenni; *h)* Sok ezer ilyen házigazdát [lehet] találni; *i)* Egy szerető arcot látni igazi öröm; *j)* A repülőgépen százötvenen voltak [pl. utasok]; *k)* Józsi búslakodni látszott, fel kellett hát vidítani; *l)* Ő már elmúlt tizennyolc éves!; *m)* Később jár. *(Tapadásos alany, de pl.* az idő.) *n)* Ebben nem fogsz örömet találni [te]; *o)* Művész is lehetett volna [ő]; *p)* Tiszta macskaszőr ez a takaró!; *r)* Az öregek otthonába is éppen ilyen kellene; *s)* Jogtalan előnyért nem is kevesen készek elszenvedni az erkölcsi hátrányt; *(Általános alany.); t)* Nincs mitől tartanunk; *u)* Vissza, vissza [pl. menjen ön], asszonyom! *(A második tagmondat tagolatlan.); v)* Ajtó, ablak tárva [van]; *z)* Hosszú haja volt mindkét lánynak.

485. *a)* Artista vagy [te]?; *b)* Le tudtam volna mondani róla [én]; *c)* Nekem tényleg mindenkié nagyon tetszett; *d)* Nem maradtak tíznél többen [ők]; *e)* Az oktatás az élete értelme; *f)* A ház továbbra is a családé maradt; *g)* El fogok mosogatni tisztességesen [én]; *h)* Minden szoba ki volt világítva; *i)* Szíveskedjél [te] kedvesebb lenni a vendégeimhez!; *j)* Vissza mersz nézni [te] a megtett útra?; *k)* Jó hírt hallani kész felüdülés; *l)* Barátomnak sok az irigye; *m)* Ilyen csomagolásban az étel három napig is friss marad; *n)* Át kell írjam a fogalmazást [én] *(Kettős állítmány.); o)* Jobb nekünk a Vértes vadonában [pl. lenni]...; *p)* Miért nem maradtál hűséges [te] ehhez a becsületes fiúhoz?; *r)* Okosabb is lehettél volna [te]; *s)* Sok kell; *t)* Érdemes óvatosnak lenni; *u)* A nővérem már elmúlt tizennyolc éves; *v)* Hiábavaló lenne a kérdésről szavazást nyitni; *z)* Van gond még más is!

486. *a)* Miért vagytok ennyire szigorúak a gyerekkel [ti]?; *b)* Az sem volt már titok előtte, mi történt aznap éjjel; *c)* [lehet] Kapni itt ananászos rágógumit?; *d)* Nem lehetne mégis maradni? *e)* Bátor leszek [én]; *f)* A tünetek idegi eredetűek; *g)* Istenem, úgy meg vagyok hatva [én]! *(Az első tagmondat tagolatlan.); h)* Megérkezett az IBUSZ vezette csoport. *(Az* IBUSZ *is alany,* de *csupán szerkezetszintű.); i)* Rövid távú célunk a teljesítményarányos bérezés és a méltó munkakörülmények biztosítása; *j)* Csak bátorítani akartam volna [én] a csapatot; *k)* Még a tévében is sűrűn hallani [lehet] pösze beszédet; *l)* Marikám, annyira csinos vagy [te] ma! *(Az első tagmondat tagolatlan.); m)* Ebből ennyi éppen elegendő; *n)* A szó elszáll, az írás megmarad; *o)* A hosszú élet titka a rendszeres testmozgás; *p)* Hisz bűnösök vagyunk mi...; *r)* Ne akarj megsérteni [te], drága barátom! *(A második tagmondat tagolatlan.); s)* Nem kellene két kézzel fognod a volánt?; *t)* Ő lesz az új főnökötök; *u)* Szerinted kié itt a legérdekesebb rajz?; *v)* El kellett fogadjuk [mi] a szomszéd érvelését is *(Kettős állítmány.); z)* A síndarabot nyolcan vitték [pl. ők].

487. *a)* Majd lesz neked, Jóska! *(Az első tagmondat tapadásos alanyú, a második tagmondat tagolatlan.); b)* Orvos is lehetett volna belőle; *c)* Komoly tanulásról szó sem lehetett; *d)* Nem vagyok elég bátor [én] nekivágni a hegynek; *e)* Én büszke vagyok a konyhámra; *f)* Ki az? *(A mondat azo-*

nosítást tartalmaz, így fordított elemzése is lehetséges: Ki az?); *g)* Józsi úr mindig tanár szeretett volna lenni; *h)* Nekünk már ezer könyvünk van; *i)* Az unokatestvérem rendező akart lenni régen; *j)* János és Géza jó barátok maradtak; *k)* Gyorsan, gyorsan [pl. menjünk mi]!; *l)* Te vagy a párom; *m)* Volt mit aprítaniuk a tejbe; *n)* Meg kell a palánkot döngetni körüle; *o)* Neked csak ennyi kell?; *p)* Elég lesz almából két kiló?; *r)* A könyvtárak júliusban nincsenek nyitva; *s)* Ez a könyv még az apámé volt; *t)* Még mindig nincs elég tapasztalata ennek a hetven évnek; *u)* Nincs mitől félni; *v)* Vince jobbnak látta elhallgatni; *z)* A csomagod a hűtő mellett [van]!

488. *a)* A fásult kebelnek nincsen költészete; *b)* Ebből az anyagból lesz a báli ruhád; *c)* És ez mire lesz jó?; *d)* Micsoda két bolond vagyunk mi!; *e)* Itt [van] az ideje, hogy eladjuk [mi] a tanyát; *f)* Péternek nem lehet megtudni a titkunkat; *g)* Elő kell készítsük a rajzeszközöket [mi] *(Kettős állítmány.); h)* Lehet még újságíró is belőled; *i)* Nem érdemes szomorúnak lenni; *j)* Pont ilyen volna jó a kiállításra is; *k)* Sokkal jobbak akartunk lenni [mi]; *l)* Ennyi feltétlenül kell; *m)* A kutya kint maradt; *n)* Képtelenség mindenben tökéletesnek lenni!; *o)* Nem volt más választása; *p)* Vidámabbak már nem is lehettetek volna [ők]; *r)* Húszan voltak a kiránduláson [pl. a tanulók]; *s)* A tied nem fáj?; *t)* Ferenc és Kati válófélben vannak; *u)* Kedvesem, lenyűgöző vagy [te]! *(Az első tagmondat tagolatlan.); v)* Mi oka lenne valótlant állítani?; *z)* Nagy Józsefnek hívják, de Józsi úrnak illik szólítani. *(Az első tagmondat általános alanyú.)*

489. *a)* Tegnap múltam húszéves [én]; *b)* Nini, ott [van] a szarvas! *(Az első tagmondat tagolatlan.); c)* Lehetett volna akár csoportvezető is [ő]; *d)* Nincs már semmi baj; *e)* Természetesen hiba lenne nem látni az értetlenséget; *f)* Hárman közösen [mi] talán csak ki tudunk találni valami okosat; *g)* Az okosabb úgyis én vagyok; *h)* Hol [van] a sör, a bor meg a szóda?; *i)* Minden a mienk!; *j)* Nem szabad ennyire igazságtalannak lenni; *k)* Tudnotok kell, mi a legrosszabb; *l)* Az ének erősödni hallatszott; *m)* A magasabbik én voltam; *n)* Tökéletes bátorság: tanúk nélkül cselekedni azt, amit megtennénk [mi] a világ szeme előtt; *o)* Ez csak Marika lehetett; *p)* A szekrény felső polcán kalapok, középen pulóverek [vannak]; *r)* Jó érzés lehet mindenkinél okosabbnak lenni; *s)* Nagyapám hetvenéves múlt; *t)* Ott [van] az ürge!; *u)* Vetve [van] ágyad puha melegen; *v)* Egyiküket azonban [mi] mindnyájan kedveljük; *z)* A repülő közeledni látszik.

490. *a)* Hát szabad közbevágni, ha a másik beszél?; *b)* Még mindig nincs elég humorom?; *c)* Nem tudunk [mi] most beszélgetni, éppen indulóban vagyunk [mi]; *d)* Pillanatnyi előnyért kár feladni elveinket; *e)* Csak testvér marad az, aki egyszer testvér; *f)* A régi kép a Kovács családé maradt; *g)* Kinél voltál [te]?; *h)* Kirakatrendező is lehetett volna belőle; *i)* Nem tudok [én] segíteni neked; *j)* Nem volt mit ennie; *k)* Aki egyszer becsapott, [az] maradjon számodra mindig gyanús; *l)* A ház a bátyámé maradt; *m)* Jobb becsületesnek lenni; *n)* Örökre hűséges maradt [ő] társához; *o)* Janka 20 éves múlt júliusban; *p)* Van szeretőm tizenhárom; *r)* A nyugodt lelkiismeret egyik titka a rossz emlékezőképesség; *s)* Helga keze vastagon be volt pólyálva; *t)* Kié lesz ez a könyv?; *u)* Én nem vagyok a te személyi titkárod; *v)* Magának mindig van forralni való bora?; *z)* Mindenütt [lehet] találkozni magyar származású pincérrel.

491. *a)* Végleg elválaszthatatlanok lettünk [mi]; *b)* Belőled egyszer kritikus lesz!; *c)* Sajnos, én vagyok az idősebb *(Az első tagmondat tagolatlan.); d)* A dinnye nyolc darabba volt vágva; *e)* Jó érzés volt közismert lenni; *f)* Megint Paripa lett a befutó; *g)* Nincs semmi veszve; *h)* Jól áll neked a pöttyös; *i)* Egyszer majd az életed lesz a tét; *j)* Jóska és Matyi jó barátok voltak; *k)* Mennyi a párizsi?; *l)* Nyakunkon [van] a török; *m)* Olyan jó lenne örökké fiatalnak lenni!;

n) Vége [van] a nagy munkáknak falun; *o)* Annyira meg vagyok hatva [én], hogy én lettem a különdíjas!; *p)* Ki volt ebben a társaságban a leggyorsabb?; *r)* Olyan kell nekem is; *s)* Nyolcszáz forintot tessék hozni *(Alanytalan szerkezetű mondat.); t)* Szerintem jó igazgató lenne belőle; *u)* A tények a professzort látszanak igazolni; *v)* Az egyén nem köteles bölcsebbnek lenni egy egész nemzetnél; *z)* Hárman mentek világgá [pl. ők].

492. *a)* Jó volna politikusok tanácsadója lenni?; *b)* Ki volt a hibás?; *c)* Nem volt ez az ajtó bezárva?; *d)* Te legyél az összes gyerek között a legokosabb!; *e)* Van számomra mondanivalód?; *f)* Az én dolgom lesz pótolni a hiányosságokat; *g)* A falakon köröskörül apró repedések [vannak]; *h)* Ez egyszerűen szerencse dolga; *i)* Kedves ötlet lenne a névnapjára új függönyt varratni; *j)* Még ma be kell néznünk hozzá; *k)* Muszáj lesz lehoznunk az esőkabátokat; *l)* Nem könnyű ilyenkor megfontoltnak maradni; *m)* Ők a megbízható nemzedék; *n)* A tiéd utazik a kiállításra?; *o)* Én vagyok itt az egyedüli orvos?; *p)* Ketten akarták ezt fölemelni [pl. Péter és Pál]; *r)* Megpróbált [ő] paraszt maradni, kaszálni, kapálni, nyűni magát; *s)* Érdemes lenne a könnyebbik feladattal kezdeni a dolgozat megoldását; *t)* Lehet keresgélni a tökéletes, való igazságot, de félő [az], hogy az mindörökre a két ember titka marad; *u)* De jó lenne örökké kiskamasz lenni!; *v)* Már rég elmúltam [én] húszéves; *z)* Nincs kivel beszélgetnem a bánatomról.

493. *a)* Van ő annyira bátor, hogy kiáll [ő] ezer ember elé!; *b)* Belőlünk még zenekar lesz egyszer!; *c)* Jól vagyok [én]; *d)* Nem jó magányos lenni; *e)* Valami végre mozdulni látszik; *f)* Be akarok menni hozzád [én]; *g)* A gondok elől elfutni: gyávaság, magunkba zárkózni: ostobaság; *h)* Kik lehettek ezek? (*A mondat teljes azonosítást tartalmaz, így az alany-állítmányi elemzés fordítottja is lehetséges:* Kik lehettek ezek?); *i)* Mind elköltötte a pénzét ez a kutya ember!; *j)* Nincs igazad; *k)* Elsők lettünk [mi] a tegnapi versenyben; *l)* Megpróbált [ő] higgadt maradni; *m)* Nemsokára már hatan leszünk [mi]; *n)* Sok lesz a jóból; *o)* A világkupa a miénk maradt; *p)* Ez maga a Szahara! (*A mondat azonosító jelentése megengedi a fordított elemzést is:* Ez maga a Szahara!); *r)* Megéri neked ennyit foglalkozni az üggyel?; *s)* Nálunk többször látni [lehet] a vadlibák vonulását; t) Tizenhét esztendős múlt a gazda éppen; *u)* A kazetta egy napig maradhat nálad; *v)* Buta vagy [te], fiacskám *(A második tagmondat tagolatlan.); z)* Gáncsolni könnyű, méltányolni nehéz.

494. *a)* Nem könnyű feladat: minden helyzetben önzetlennek lenni; *b)* Tessék szíves lenni két kiflit adni! *(A mondat alanytalan szerkezetű.); c)* Van mit tanulnunk arról, hogy kell egy várost lakhatóvá tenni; *d)* A falon négy nagy festmény [van]; *e)* Épp ennyi kell nekünk is; *f)* János, [te] első lettél! *(Az első tagmondat tagolatlan.); g)* Mama, hol [van] a kardigánom? *(Az első tagmondat tagolatlan.); h)* De jó ebben a forró vízben ücsörögni!; *i)* Mindig tisztességes maradt [ő]; *j)* Te vagy a fogó; *k)* Adós maradtam [én] a történet végével; *l)* Nem mindig könnyű becsületes maradni; *m)* Vajon illik-e szemetelni az utcaseprő előtt?; *n)* A fölásott föld lélegezni látszott; *o)* Én szeretném elmesélni neked; *p)* Jövőre ötszörösét kell öntözzük [mi] *(Kettős állítmány.); r)* Lehetett volna még kicsit beszélgetni; *s)* Nem tudom [én] elviselni az önzését; *t)* Norbert egyre jobb állapotban volt; *u)* Szép lenne szép lenni; *v)* A munka a szerkesztőé, a hírnév a műsorvezetőé; *z)* Egy apró sikerélményért is érdemes küzdeni.

495. *a)* Lehet vacsorázni!; *b)* Nehéz ebben az ügyben higgadtnak lenni; *c)* Udvarias vagy [te]; *d)* A megbízás a tiétek maradt; *e)* Furcsa lehet itt a főnökasszony húgának lenni; *f)* Honnan [van] ez a sok pénz?; *g)* Azé kell, akié a legszebb; *h)* Milyen a húsleves?; *i)* Te nem akarsz erős maradni?; *j)* Valami egyébre kellett volna hivatkozni; *k)* Fénymásolatból ennyi is elég lesz az

egész csoportnak; *l)* Az arcokon mosoly [van], a szemekben meghatottság [van]; *m)* Miért [van] ez a szigorú hallgatás az ügyről?; *n)* Nem kellett volna annyira rohanni; *o)* Annyi szükséges legalább, hogy eltartson [az] egy hétig; *p)* Katona vagyok én...; *r)* Mennyi az idő?; *s)* Szomorúbb már nem is lehettél volna [te]; *t)* Az igazán fontos feladat: saját elvárásainknak megfelelni; *u)* Elmúltam húszéves [én]; *v)* Miért vagy [te] úgy elkeseredve?; *z)* Uraim, a hangversenyt nem illik zacskózörgetéssel zavarniuk. *(Az első tagmondat tagolatlan.)*

496. *a)* A legelső hetek szinte repülni látszottak; *b)* Kell neked körtéből öt kiló?; *c)* Nem vagy [te] valami szórakoztató!; *d)* Ügyesek voltatok [ti], gyerekek! *(A második tagmondat tagolatlan.)*; *e)* A gyereknek kell megoldania a kapott feladatot; *f)* Éppen az enyém kell neked?; *g)* Kié volt a legszebb alkotás?; *h)* Miért [van] e nagy riadalom?; *i)* Nem lehetetlen kritikus helyzetben is higgadtnak maradni; *j)* Az ajtó nyitva [van]; *k)* Hűha! *(Tagolatlan mondat.)*; *l)* Még csak kéthónapos múlt [ő]!; *m)* Merre [van] az iroda?; *n)* Csupa sár a cipőd! *o)* Mióta vagytok ilyen kritikusak [ti] a főnökkel?; *p)* A gyáva is bátor lesz; *r)* Csak ketten voltunk [mi] a szobában; *s)* Ez az új fodrászunk volt (*A mondat azonosító jelentése miatt másképp is elemezhető:* Ez az új fodrászunk volt.); *t)* Kisfiam, tiszta sár a kabátod! *(Az első tagmondat tagolatlan.)*; *u)* Mégis felülkerekedni látszik a józan belátás; *v)* Nehéz lenne most nyugodt maradni; *z)* Ti voltatok a legravaszabb társaság.

497. *a)* A gyereknek nem szabad beleszólnia a vitába; *b)* Ez örökké a mi kettőnk titka marad; *c)* Hová, hová [pl. sietsz te], édes férjem? *(A második tagmondat tagolatlan.)*; *d)* Most valahogy nincs erőm felállni és levenni a polcról a szótárt; *e)* Minden az övé lesz; *f)* Rab vagy [te], amíg a szíved lázad; *g)* Akár pap is lehetett volna nagyapámból; *h)* Itt vagy végre [te], Róbert Gida? *(A második tagmondat tagolatlan.)*; *i)* Linának tanítónői diplomája van; *j)* Lehetetlen teljesen elfogulatlannak maradni; *k)* Milyen volt a kiállítás?; *l)* Tésztából kevés lesz ennyi egy tizenkét fős családnak; *m)* Vagy ötvenen vártak felülvizsgálatra [pl. az emberek]; *n)* A hőség minden kétségen kívül csökkenni látszott; *o)* Eddig egyike volt [ő] az összetéveszthetőknek, mostantól fogva [ő] összetéveszthetetlen; *p)* A második üveg bornak a fele megmaradt; *r)* Csak négyen voltak [pl. a lányok] táncórán; *s)* Ilyen kell Vilinek is; *t)* Kié volt az elfojtott sóhajtás?; *u)* Mikor volt ez utoljára kimosva?; *v)* Sikertelen próbálkozás volt mindenki számára jó időpontot találni; *z)* Annyi kell nekem is.

498. *a)* Feri, hogy megizmosodtál [te]! *(Az első tagmondat tagolatlan.)*; *b)* A jelentkezők közül a legjobb szerintem te voltál; *c)* Jó voltál [te]?; *d)* Megöntözni a virágokat továbbra is a te feladatod marad; *e)* Én csak segíteni szerettem volna mindenkinek; *f)* Maradt még elég a mézből?; *g)* Sérülésnek nyoma sem volt rajta; *h)* Tán nem vagyok szerencsés [én]?; *i)* Boldogsággal csordultig [van] a kebel; *j)* A nagy deszkákat [pl. ők] öten cipelték ki az építkezésre; *k)* Gyerünk be gyalog a sűrűbe [mi]!; *l)* Menyasszony és vőlegény lettek [ők]; *m)* Szeptembertől még polgármester is lehetne [ő]; *n)* Továbbra is barátok maradunk [mi]; *o)* A vonat már közeledni látszik; *p)* Gyermekkorom óta barátja és csodálója vagyok [én] a Balatonnak; *r)* Jövőre is diák maradok [én]; *s)* Jó lenne olykor élelmesebb lenni; *t)* Drága barátom, mi lett belőled?! *(Az első tagmondat tagolatlan.)*; *u)* Jóska mindig becsületes maradt; *v)* Nincsenek ők olyan ügyesek; *z)* Tied maradhat a könyv.

499. *a)* Csak ennyi kell; *b)* Maguk hová óhajtanak leülni?; *c)* Mi vagyok én?; *d)* Családostul berontani a barátokhoz nem lesz sem okos, sem szerencsés dolog; *e)* Ti vagytok a legügyesebbek; *f)* Előbb a kis csupor mézet kellene megegyed [te] *(Kettős állítmány.)*; *g)* Kié tetszett a legjobban?; *h)* Sehol [nincs] egy lélek; *i)* Érdekes játék a foci: mindenki ugyanazt a labdát kergeti; *j)* Hé, emberek, hova, hova [pl. mennek maguk]? *(Az első két tagmondat tagolatlan.)*;

k) Lehetett volna akár újságíró is [ő]; *l)* Rossz volt embernek lenned a világon! *m)* Anyám szájából édes volt az étel; *n)* A királyi és főpapi udvarok megszűntek vezető művelődési központok lenni; *o)* Blanka még csak huszonöt múlt; *p)* Jó lenne megállni; *r)* Milyen jó szegény, becsületes ember lenni!; *s)* Ezen a héten Aranka szabadnapos volt; *t)* Mennyi az idő?; *u)* Én nem vagyok a te játszótársad!; *v)* A kombinációk inkább látványosak, semmint veszélyesek voltak; *z)* Csak drága belépőjegy van már.

500. *a)* Legyünk őszinték [mi]: ez egyik félnek sem jó; *b)* Szép feladat a szegények tanítója lenni; *c)* Tárva-nyitva [van] a szobámnak az ablaka; *d)* Ennyi kell; *e)* Az öcsém tegnap múlt harmincéves; *f)* Jó néha egyedül lenni; *g)* Mi itt mindannyian bűnrészesek vagyunk száz rabszolga kizsákmányolásában; *h)* Ennyi kevés lesz; *i)* Igyál [te], amíg az üvegben tart! *(A második tagmondat tapadásos alanyú.)*; *j)* Maradj te csak mindig ilyen!; *k)* Teremtőm, mi lett belőlem, szegény árvából? *(Az első tagmondat tagolatlan.)*; *l)* Az információs irodának tegnap óta új vezetője van; *m)* Innen már látni [lehet] a menedékházat; *n)* Nem vagyok nagyon igényes [én]; *o)* Tálalva van (*Tapadásos alany vagy pl.* az ebéd.); *p)* Errefelé nem termesztenek repcét *(Általános alany.)*; *r)* A könyv az apámé; *s)* Azok hárman hallgatnak és néznek; *t)* Eszem ágában sincs még esténként is bámulni őket!; *u)* Jó dolog néha egyedül lenni; *v)* Nincs ott kinn a juhnyáj méla kolompjával; *z)* Próbáltam megérteni a barátomat [én].

501. *a)* A kulcs a lábtörlő alatt [van]; *b)* Be kellene menjek *(kettős állítmány)* a főnökhöz [én], de nem merek [én]; *c)* Félre van csúszva a nyakkendőd; *d)* Katinak csupa macskaszőr lett a szoknyája; *e)* Szeretnék [én] a barátod maradni; *f)* Teste a földé, földművesé lelke; *g)* Csak kérdezni szerettem volna [én] valamit; *h)* A művészmoziban szinte mindig kevesen vannak [pl. nézők]; *i)* Helga nemrég múlt harminc; *j)* Ma még nem [lehet] tudni, milyen döntés születik; *k)* Semmi sem nehéz; *l)* De hogy lesz kedvem ma még mosogatni is!; *m)* Jobb lesz csendben maradni; *n)* Ezzel a dolog el is van intézve; *o)* Jaj, de kényes vagy [te], galambom! *(Az első és a harmadik tagmondat tagolatlan.)*; *p)* S az sem szempont, hogy irigyelt ember leszel [te]; *r)* Szerteszét [van] az egész család; *s)* Elsősorban őt kell hibáztatnunk; *t)* János húsz múlt; *u)* A nagyszüleid jó tanárok lehettek volna; *v)* Éppen ilyen illene a te bőröd színéhez is; *z)* Látod [te], ez a hajviselet mindig elegáns marad.

502. *a)* Nézd meg [te], ki vagyok [én]!; *b)* Olyan nehéz okosnak lenni!; *c)* Ez a dicsőség még az ősöké volt; *d)* A világ egy rozzant csárda; *e)* Hát ti kik vagytok?; *f)* Nehéz feladat pilóta lenni; *g)* Ott jó meleg van; *h)* Az unokám kétéves múlt húsvétkor; *i)* Szerettem volna [én] megmagyarázni a tegnap történteket; *j)* Hinni kellett nekik; *k)* Az országban ti vagytok a legjobbak; *l)* Hol [van] az anyád?; *m)* Pontosak voltunk [mi]; *n)* Szerintem viccből elég lesz ennyi mára; *o)* A pénznek nincs szaga; *p)* Enyém lehet ez a könyv?; *r)* Ezzel sikerült vérig sértenie Hedviget; *s)* Nem [lehet] tudni, mitől fél [ő]; *t)* Kevesen maradtunk a teremben [mi]; *u)* Miért [van] e sok vita?; *v)* Sok kiadásunk lesz most; *z)* Az üveges konyhaajtó zárva [van].

503. *a)* Ő is van ám olyan ügyes!; *b)* Péter szorgalmasabb lehetett volna; *c)* Ez ellen tiltakozni kellett; *d)* Nagyapám nyolcvanhárom éves múlt a nyáron; *e)* Szerinted elég lesz zsömléből hat darab?; *f)* Legközelebb körültekintőbbek legyetek [ti]!; *g)* Akár festő is lehetett volna [ő]; *h)* Az ajtó előtt szemetesláda [van]; *i)* Kije vagy te Marikának?; *j)* Milyen érzés a város vezetőjének lenni?; *k)* Péteré sikerült a legjobban; *l)* Beteg vagy [te]?; *m)* Körülbelül ezren hallgatták a szónokot. *(Általános alany.)*; *n)* Mindig hű maradt [ő] az álmaihoz; *o)* Szegények voltunk [mi]; *p)* Az ól ajtaja kitárva [van]; *r)* A vers egyik üzenete a békevágy; *s)* Lassan el kellene már

indulni; *t)* Mi lesz a tanulással, gyerekek? *(A második tagmondat tagolatlan.); u)* Szerettem volna odarohanni hozzá és megrázni a kezét [én]; *v)* Le tudtam volna rohanni [én], ököllel a képébe vágni [tudtam volna én]; *z)* Kétezren harcoltak húszezer ellen [pl. ők].

504. *a)* A tied maradhat a könyv; *b)* Katonának nem jó lenni; *c)* Mit csinálsz most [te], Vera? *(A második tagmondat tagolatlan.); d)* Pont ekkora kellene az én lakásomba is; *e)* A nyáron múltam tizenhét [én]; *f)* Ebbe a fülkébe már csak ketten férnek be *(Általános vagy határozatlan alany.); g)* Fiúk, erősek vagytok [ti]! *(Az első tagmondat tagolatlan.); h)* Ne légy már annyira elkeseredve [te]!; *i)* Rossz iskolaigazgató lányának lenni; *j)* Szerettem volna kicsit belenézni a naplóba [én]; *k)* Észre sem [lehet] venni dús barna hajában azt a néhány ősz hajszálat; *l)* Amit kiszedsz [te], azt meg is kell enned!; *m)* A színház december 10-ig tatarozás miatt zárva [lesz]; *n)* Ezt a könyvet már régen el szeretném olvasni [én]; *o)* Gyerekek, már nem lehetünk utolsók [mi]!; *p)* Sietnünk kell; *r)* Hol [van] a kockás ingem?; *s)* Mi lesz vacsorára?; *t)* Sokan voltak az előadáson [pl. nézők]; *u)* Borulni látom az eget [én]; *v)* A politikus nem volt kemény katona; *z)* Hány évesek vagytok [ti]?

505. *a)* Jó egészséges lenni; *b)* Meg kellene lepjük a vásárlókat [mi] *(Kettős állítmány.); c)* Nem maradtak sokan [ők]; *d)* Én soha nem tudnék senkivel kegyetlen lenni; *e)* Az ifjúság nevelésével kiemelten törődni nem túlzott feladat; *f)* Jó volna egy kicsit ügyesebb lenni; *g)* Menedzser is lehetett volna belőlem; *h)* Ruházatra és gondolkodásra nézve eléggé vegyes társaság vagyunk [mi]; *i)* Az égen néhány felhő [van]; *j)* Jó lesz neked ennyi is!; *k)* Lehettem volna akár jógaoktató is [én]; *l)* Nem tudtam volna búcsú nélkül elmenni [én]; *m)* Ott nem fogsz igazi barátot találni [te]; *n)* Egyre inkább tele voltam pókhálóval [én]; *o)* A bejárat fölött színes táblás ablak [van]; *p)* Én egy kis felhő vagyok; *r)* Meg kell vegyük [mi] a csomagolópapírt *(Kettős állítmány.); s)* Nincs semmi különös baj; *t)* Én már készen vagyok!; *u)* A szórakozóhelyek zsúfolva [vannak], mindenki mulat, táncol; v) Mennyi a kifli?; z) Nehéz volt otthagynom a fiamat.

506. *a)* Hát itt minden be van zárva?; *b)* Ebben a boltban kevés az udvarias eladó; *c)* Ilyen az élet!; *d)* Milyen a miniszter húgának lenni?; *e)* Régen fel kellett volna öltöznöm; *f)* Ma még sok dolgom van; *g)* Én voltam a család képviselője a falu előtt; *h)* Nagy butaság a kelleténél okosabbnak lenni; *i)* Nem volt miről beszélnünk egymással; *j)* Én ennél már nem tudnék gyorsabb lenni; *k)* Mi vagyunk az élet fiai; *l)* Ma is akadt bőségesen tennivalóból! *(A mondat alanytalan szerkezetű.); m)* Az én ötletem volt [az], hogy a ruhásszekrényt a sarokba tegyük [mi]; *n)* A tévé is ki volt kapcsolva; *o)* Ha egy varázsló illegális átkot akar szórni rád, nem fog előre figyelmeztetni [ő]; *p)* Itt-ott [lehet] találni még lovagias férfit; *r)* Mennyi fizetendő?; *s)* Négyen segítettek megemelni a szekrényt [pl. ők]; *t)* Fölösleges dolog sütnie oly nagyon…; *u)* Egy évig még tanár maradok [én]; *v)* Hát ebből az okos fiúból biztosan pénzügyminiszter lesz!; *z)* Hát sehogyan sem tudsz szorgalmasabb lenni [te]?

507. *a)* Lujzáé marad az egész birtok.; *b)* Most a legnehezebb feladat: bátornak maradni; *c)* Én a kerületben a negyedik lettem; *d)* Az asztalon virágos terítő [van], a tálban illatos almák [vannak]; *e)* Merre [van] a vasútállomás?; *f)* Az unokaöcsém tizenegy múlt karácsonykor; *g)* Nincs mit beszélnünk egymással; *h)* Hol [van] a kabátod?; *i)* Csák Máté földjén ti vagytok az isten; *j)* Az ügy megfenekleni látszik; *k)* Igaz [az], már elmúlt ötvenöt éves [ő], de szerintünk ő mindig fiatal marad; *l)* Milyen volt az előadás?; *m)* Bármi történik is, ő a példaképem marad; *n)* Kedvem van énekelni; *o)* Ez is jó lett volna; *p)* Fogadóóra a könyvtárban [van] 18.30-tól; *r)* Hát, ez az óra sem volt semmi! *(Az első tagmondat tagolatlan.); s)* Meg volt zavarodva [ő]; *t)* Egyre kevesebb idő marad a karban-

tartásra; *u)* Meg lehet azt mondani szép nyugodtan is; *v)* Falu kocsmájában van az én lakásom; *z)* Legnagyobb cél pedig itt e földi létben: ember lenni mindig, minden körülményben.

508. *a)* –; *b)* Pontosan megfogalmazta a mondanivalóját; *c)* –; *d)* –; *e)* Miért engem kérdezel?; *f)* Először láttuk egymást; *g)* Biztasd kicsit magadat!; *h)* (Nem az jött,) akit hívtak; *i)* Melyiket választottad?; *j)* Valamit értek már belőle; *k)* Szeretnék találkozni vele; *l)* –; *m)* –

509. *a)* Most nem óhajtok ezzel foglalkozni; *b)* Kend meg körözöttel a kenyerem, kérlek!; *c)* Szeretlek téged. (és l. még: Ne védd annyira magad!)

510. *a)* Meg kell tanulnod helyesen írni; *b)* főnévi igenév

511. *a)* egyszerű tárgy; *b)* többszörös tárgy; *c)* összetett tárgy; *d)* halmozott tárgy

512. Nem vette észre a zöldről pirosra váltó lámpát.

513. Ezeket a gondolatokat csak magányosságban, az erdő fái között tudtam feldolgozni.

514. *a)* Húsz deka gombát, két zöldpaprikát és egy padlizsánt kérek; *b)* Ugye, tényleg szeretnél boldog lenni?; *c)* Szóval megint meccset akartok nézni!

515. A *valamennyit* szó az *a)* mondatban határozatlan névmás, tárgyként az ige általános ragozását írja elő. A *b)* mondatban összefoglaló általános névmás, mely az ige határozott ragozását igényli.

516. *a)* Első akart lenni és maradni; *b)* Flóra vagy cukrász, vagy szakács szeretne lenni.

517 *a)* helyhatározói értékű tárgy; *b)* számhatározói értékű tárgy; *c)* okhatározói értékű tárgy; *d)* fokhatározói értékű tárgy; *e)* időhatározói értékű tárgy; *f)* módhatározói értékű tárgy; *g)* komplex idő-, szám-, fok-mérték határozói értékű tárgy

518. *a)* alany; *b)* aszemantikus határozó; *c)* tárgy; *d)* az igei állítmány fogalmi jelentést hordozó része

519. Nem akarok levelet is, verset is és színdarabot is olvasni.

520. *a)* A *mit* okhatározói értékű tárgy, a másik tárgy valódi; *b)* a két tárgy két külön mondatrész bővítménye, a valódi tárgy *(villamost)* mondatszinten, a másik *(kezét)* szerkezetszinten helyezkedik el.

521. leveti az úszószemüveget és az úszósapkát

522. pl. *álmodik vmit/vmiről; gondol vmit/vmire; kér vmit/vmiből; kezd vmit/vmibe; tud vmit/vmiről; vár vmit/vmire*

523. *a)* Várj egy pillanatot!; *b)* Sokat gondoltam rád; *c)* Nagyot nevet; *d)* Mit izgulsz ennyire?

524.

A határozó típusa	Kötött határozók	Szabad határozók
Aszemantikus határozó	a *toronyhoz* kapcsolódik	–
Helyhatározó	egyre *magasabbra* hatol	az *Operaházban* ünnepel
Időhatározó	a bemutató *márciusra* tolódik	*naponta* locsol virágot
Állapothatározó	ez jó *háttérként* szolgál	*aggódva* figyeli
Számállapot-határozó	csak *ketten* vagyunk	*sokan* gondolják így
Eredethatározó	az önbecsülés a *gyermekkorból* ered	saját *tapasztalataimból* tudom
Eredményhatározó	váltsd *tettekre* a szavaidat	átfestem a haját *vörösre*
Partitivusi határozó	kérek még a *sütiből*	*a testvérek közül* csak Bercinek van diplomája
Társhatározó	összehangoltam a *barátommal* a terveket	egyél *velem*
Módhatározó	*jól* bánik vele	logikai *rendben* tárgyal
Okhatározó	felháborodik *a kérdésen*	fázom *a nagy szél miatt*
Célhatározó	alkalmas a kerti *munkára*	hozok vizet *inni*
Tekintethatározó	bővelkedik jó *tulajdonságokban*	*matematikából* közepesre áll
Fok- és mértékhatározó	*sokkal* okosabb	*kevésbé* áll jól
Eszközhatározó	a *könyvért* cseréltem el a tollat	*verssel* kérte meg a kezét
Részeshatározó	*nekem* ez kell	megfogalmazta *magának*
Hasonlító határozó	bonyolultabb az előző *feladatnál*	–

525. *a)* Pista diákból tanár lett; *b)* Pista, a diák tanár lett; *c)* Pista, a diák tanárrá lett; *d)* Pistából, a diákból tanár lett.

526. *a)* A tanító *lakonikusan* válaszolt; *b)* Húsz *percen belül* otthon leszek; *c)* Azelőtt *mint mentős* dolgozott a klinikán; *d)* Talán *utoljára* láttam ezt a falut; *e)* Törekszem *betartani* a szabályokat; *f)* A szerecsendiót *őrölve* használd!; *g)* Tapsolni kezdett, társait *biztatandó*.

527. Csilla tizenöt *éve* él kinn Ausztráliában; Gyümölcsök ringának *meztelen*.

528. *a)* A lányok leszegett *fejjel* siettek; *b)* Nagyon *soványan* jött vissza a katonaságból; *c)* A szoba *tele* van ajándékokkal; *d)* Nagy *nyomás alatt* voltunk; *e)* *Így* festett a ház fénykorában; *f)* Az inget nyakig *begombolva* hordja.

529. *a)* Más *ritmusban* ver a szíve; *b)* A vitapartnerek *egyoldalúan* mutatták be a történteket; *c)* Józsi *titokban* belekortyolt a sörbe; *d)* A nagymamám *leírása szerint* sütöttem meg a kalácsot; *e)* Én ezt *másképpen* gondolom; *f)* A példából *kiindulva* írtuk körül a lényeges jellemvonásokat.

530. *a)* tekintethatározó; *b)* komplex cél- és tekintethatározó

531. *a)* A szobában rekedt ember *segítségért* kiáltozott; *b)* Több napig szaladgált *állás után*; *c)* Lajos elindult a postára *elhozni* a csomagot; *d)* Eszter a vőlegényét *bemutatandó*, végigjárta

a családot; *e)* *Azért* szidtam meg a szokásosnál keményebben, *hogy legközelebb eszébe ne jusson ilyet tenni*.

532. *a)* komplex ok- és állapothatározó; *b)* célhatározó; *c)* állapothatározó; *d)* partitivusi határozó; *e)* helyhatározó; *f)* állapothatározó

533. *a)* célhatározó; *b)* komplex cél- és állapothatározó; *c)* eredményhatározó; *d)* aszemantikus határozó; *e)* módhatározó; *f)* időhatározó

534. *a)* Fázom ettől a nyirkos széltől; *b)* Nem hallok semmit a vonat zakatolása miatt; *c)* Megérezve az égett szagot, kifutott a konyhába.

535. *a)* *Kutyából nem lesz szalonna* – eredethatározó; *b)* *A büszkeség miatt nem vette át a jutalmát* – okhatározó

536. *a)* *A krém a bőrét puhává varázsolja* – eredményhatározó; *b)* *Mit nem adnék egy kis nyugalomért!* – célhatározó; *c)* *A virágcsokrot a titkárnőnek szánta* – részeshatározó

537. **A)** helyhatározó, pl. *a) kikukucskál az odúból*; *b) nyomtat az irodában*; *c) hallatszik a falu végéig*; **B)** időhatározó, pl. *a) tegnap óta jókedvű*; *b) délben harangoznak*; *c) négyre várlak*

538. *a)* Már *háromszor* hiányzott a szemináriumokról; *b)* A könyvet *rengetegen* akarták dedikáltatni.

539. *a)* Az egyik versenyző lázasan nyerte meg a selejtezőt; *b)* A beteget lázasan vitték orvoshoz; *c)* A lázasan fekvő betegről a nagyszülők gondoskodtak.

540. **A)** *a)* állapothatározó; *b)* módhatározó; *c)* társhatározó; **B)** *a) A málnaszörp hideg; b) A fogadtatás hűvös; c) A gyerekek és a szülők sétálnak.*

541. A művész által $_{\text{eszközlő}}$ olajjal $_{\text{eszköz}}$ festett képet nézegette.

542. *a)* A kakaó langyos. *b)* Béla tejet és teát iszik (együtt).

543. *a)* komplex ok- és időhatározó; *b)* idő-/állapothatározó; *c)* állapothatározó; *d)* módhatározó; *e)* állapothatározó

544. A helyzet komolyra fordult; *b)* Rímekbe szedte a mondanivalóját; *c)* Szerelővé képezik ki az iskolában.

545. *a)* Ezt csak úgy méregből mondtam; *b)* A csónak nem tudott haladni a folyó hordalékától; *c)* Elcsodálkozott testvére nagyravágyásán.

546. *a)* módhatározó; *b)* mértékhatározó; *c)* társhatározó

547. *a)* A sirály a hajón ül; *b)* A pacsirta gyönyörűen dalol; *c)* Mi már csak a számítógépen levelezünk; *d)* Mérsékelten meleg idő várható; *e)* Eltátotta a száját ezen a nagy ostobaságon; *f)* Ne dolgozz a tűző napon!; *g)* A tegnapi vacsorán igencsak jó hangulat kerekedett!; *h)* Csak páran nem tudták már a szorzótáblát.

548. A) *a)* okhatározó; *b)* állapothatározó (megengedő jelentéstartalommal); **B)** *a) Mivel Palotai idegen volt, ...; b) Bár Palotai idegen volt, ...*

549. *a)* okhatározó; *b)* célhatározó; *c)* eredményhatározó; *d)* eredményhatározó; *e)* részes- vagy tekintethatározó; *f)* aszemantikus határozó

550. *a)* helyhatározó; *b)* (factivusi) állapothatározó; *c)* (essivusi) állapothatározó; *d)* aszemantikus határozó; *e)* részeshatározó; *f)* (praedicativusi) állapothatározó

551. Egész júliusban nagy nyugalomban éldegéltem szülőfalumban.

552. *a) Rólam ne alkoss véleményt!; b) Jó lenne forró vízben megfürödni!; c) Felolvasta a kiáltványt a nemzethez* (a tárgy bővítménye); *Fotelben ülve szeret olvasni* (a határozó bővítménye); *A rádióban szó volt a magukról gondoskodó fiatalokról* (jelző bővítménye).

553. *a)* A bátyám ápolóból lett orvossá; *b)* Én sokkal többet tapasztaltam nálad; *c)* Sebesen tud futni félálomban is.

554. *a)* A felújításról már háromszor beszélt a feleségével; *b)* A tatarozás háromszor többe került, mint hitte.

555. *a) Töviről hegyire* megtanulta az anatómiát; *b)* A műtárgyakhoz ügyes *mozdulatokkal, óvatosan és körültekintően* lehetett csak nyúlni; *c)* A kincs *a fától* tizenöt *lépésre* van elásva.

556. *a)* Tegnap látástól vakulásig a hárfát húroztam; *b)* Két perccel dél előtt befutott a vonat; *c)* Sokaknak szerezne örömöt egy táborozás nyáron; *d)* A legizgalmasabb pillanatban, a dörrenésnél megszakadt a film.

557. *a)* kettős határozó; *b)* számállapot-határozó

558. értelmező helyhatározó

559. A határozó az állítmányt bővíti, nem a *katona* főnevet.

560. *a)* A fogát használva nyitja ki az üveget; *b)* Az ablaküveg meg volt repedve; *c)* Befejezve a munkát, nekiláttunk a vacsorának

561.

	mint + ragtalan névszó	Ragos névszó	Névutós névszó	Határozószó	Főnévi igenév	Határozói igenév
Helyhatározó	–	boltba megy	ház mellett van	otthon vár	–	–
Időhatározó	–	ötre hívtam	óra után keresek	este van a meccs	–	ideérve, köszönt
Állapothatározó	X. mint orvos jött	ügyesnek vélte	ruha nélkül maradt	egyedül vagyok	közeledni látom	szét van vágva
Módhatározó	–	rosszul lát	ír módra készít	sebbel-lobbal csinál	–	nevetve fogad
Részeshatározó	–	a fiúnak szánom	sokak számára ad	–	itt van az ideje bemenni	–
Hasonlító határozó	nagyobb, mint én	jobb a fémnél	–	–	–	–
Célhatározó	–	kenyérért ment	jár a fia végett	–	takarítani jött	integet, jelezve vmit

562. *a)* fok-mérték határozó; *b)* számhatározó

563. *a)* aszemantikus határozó; *b)* eredményhatározó; *c)* partitivusi határozó; *d)* állapothatározó; *e)* hasonlító határozó; *f)* állapothatározó; *g)* módhatározó; *h)* komplex állapot- és célhatározó; *i)* módhatározó

564. *a)* Most képtelen vagyok erre koncentrálni; *b)* Érdeklődnék a kérvényem bírálata felől; *c)* Sokat törődsz a fiad érdemjegyeivel; *d)* Interneten küldöm az anyagot; *e)* Váltsd fel az ezrest százasokba!; *f)* A liftbe csak hatan férnek be.

565. *a)* kettős határozó; *b)* két különböző fajta határozó; *c)* összekapcsolt határozó; *d)* halmozott határozó; *e)* irányhármasságban különböző határozók; *f)* más alaptagokhoz kapcsolódó határozók; *g)* szerkezetláncban álló határozók

566. *a)* állapothatározó; *b)* partitivusi határozó; *c)* helyhatározó; *d)* hasonlító határozó; *e)* időhatározó; *f)* részeshatározó; *g)* fok-mérték határozó; *h)* aszemantikus határozó; *i)* célhatározó; *j)* számállapot-határozó; *k)* fok-mérték határozó; *l)* tekintethatározó; *m)* aszemantikus határozó; n) eredethatározó; o) összekapcsolt helyhatározó; p) módhatározó; r) aszemantikus határozó; s) állapothatározó; t) állapothatározó; u) módhatározó; v) részeshatározó; z) részeshatározó

567. *a)* időhatározó; *b)* aszemantikus határozó; *c)* (külső) állapothatározó; *d)* aszemantikus határozó; *e)* számhatározó; *f)* állapothatározó; *g)* állapothatározó; *h)* társhatározó; *i)* komplex állapot- és időhatározó; *j)* komplex tekintet- és állapothatározó; *k)* összekapcsolt időhatározó; *l)* állapothatározó; *m)* komplex állapot- és célhatározó; *n)* állapothatározó; *o)* hasonlító határozó; *p)* tekintethatározó; *r)* számhatározó; *s)* célhatározó; *t)* célhatározó; *u)* partitivusi határozó; *v)* partitivusi határozó; *z)* hasonlító határozó

568. (külső) állapothatározó; *b)* időhatározó; *c)* állapothatározó; *d)* állapothatározó; *e)* eszközlő határozó; *f)* eredményhatározó; *g)* célhatározó; *h)* számállapot-határozó; *i)* aszemantikus határozó;

j) partitivusi határozó; *k)* állapothatározó; *l)* okhatározó; *m)* eredethatározó; *n)* hátravetett időhatározó; *o)* eredményhatározó; *p)* okhatározó; *r)* hasonlító határozó; *s)* helyhatározó; *t)* komplex idő- és eszközhatározó; *u)* részeshatározó; *v)* ok-/aszemantikus határozó; *z)* állapothatározó

569. *a)* módhatározó; *b)* mód- vagy külső állapothatározó; *c)* okhatározó; *d)* állapothatározó; *e)* időhatározó; *f)* aszemantikus határozó; *g)* állapothatározó; *h)* részeshatározó; *i)* számhatározó; *j)* részeshatározó; *k)* fok-mérték határozó; *l)* társhatározó; *m)* állapothatározó; *n)* módhatározó; *o)* eredethatározó; *p)* állapothatározó; *r)* eszköz-/módhatározó

570. *a) tanárként* = állapothatározó; *b) Jánosoknak* = részeshatározó; *c) nekem* = részeshatározó; *d) Vasas javára* = részeshatározó; *e) tőlem* = eredethatározó; a *zokon vesz* állandó szókapcsolat; *f) cseberből vederbe* = kettős állapothatározó; *g) holnap* = időhatározó; *éjfélkor* = értelmező időhatározó; *h) elképzelhetetlenül* = fokhatározó; *i) tőről* = eredethatározó; *j) világon* = helyhatározó; *nála* = hasonlító határozó; *k) mindnyájunknak* = részeshatározó; *l) vendégségbe, vacsorára* = komplex cél- és helyhatározók; *m) a dolgom felől* (megengedő jelentéstartalmú) állapothatározó; *nyugodtan* = állapothatározó; *n) alig* = fok-mérték határozó; *erőlködéstől* = okhatározó; *o) követ által* = eszközlő határozó; *nekik* = részeshatározó; *p) hang nélkül* = állapothatározó; *r) munka s ütleg között* = halmozott állapothatározó; *ekképp* = módhatározó; *s) vendégként* = állapothatározó; *nálunk* = helyhatározó; *t) este* = időhatározó; *látogatóba* = célhatározó; *barátjához* = helyhatározó; *u) arcban* = tekintethatározó; *feltűnően* = fok-mérték határozó, *egymáshoz* = aszemantikus határozó; *v) embernek* = részeshatározó; *munkájából* = komplex eszköz- és eredethatározó; *z) selyemrétre* = helyhatározó; *kaszálni* = célhatározó

571. *a) rugaszkodván* = komplex ok- és időhatározó; *b) mámorában* = komplex ok- és állapothatározó; *sasként* = felfogható állapot- és módhatározónak is; *világon át* = helyhatározó; *c) bénítólag* = komplex mód- és eredményhatározó; *d) betegség esetén* = állapothatározó, feltételes jelentéstartalommal; *orvoshoz* = aszemantikus határozó; *e) tilalom dacára* = állapothatározó megengedő jelentéstartalommal; *f) cseppenként* = komplex mód- és mértékhatározó; *g) fán* = helyhatározó; *lassan* = módhatározó; *h) sárgán* = állapothatározó; *földre* = helyhatározó; *i) kicsit* = időhatározói értékű tárgy; *félhomályban* = külső állapothatározó; *j) kín alatt* = okhatározó; *k) lomhaságod által* = okhatározó; *mindig* = időhatározó; *hátul és alant* = halmozott állapothatározó (elvont értelemben); *l) szeretettel* = eszközhatározó; *bánatából* = aszemantikus határozó; *m) részemről* = részeshatározó; *n) gondolatokkal* = társ-/aszemantikus határozó; *o) közösség szempontjából* = komplex tekintet-és részeshatározó; *p) erre* = célhatározó; *forinton túl* = mértékhatározó; *r) egymás után* = komplex idő- és módhatározó; s) *óraszám* = időhatározó; *tóparton* = helyhatározó; *t) tél végén* = időhatározó; *fű után* = cél-, esetleg aszemantikus határozó; *u) tevékenysége mellett* = állapothatározó; *v) részleteket illetően* = tekintethatározó; *z) negyvenen innen* = állapothatározó; *másképp* = módhatározó

572. *a) ajtóval szemben* = helyhatározó; *b) magamon kívül* = állapothatározó; *c) harc nélkül* = módhatározó; *d) (sokat* = időhatározói értékű tárgy) *előteremtésén* = célhatározó; *e) rendszerrel* = aszemantikus határozó; *f) regénye nyomán* = módhatározó; *g) versenyzők közül* = partitivusi határozó; *döntőbe* = helyhatározó; *h) nagyon* = fok-mérték határozó; *beosztottjaival szemben* = aszemantikus határozó; *i) ide* = helyhatározó; *j) tizedszer* = számhatározó; *egészségére* = aszemantikus határozó; *k) üresen vagy rakottan* = halmozott állapothatározó; *félig* = fok-mérték határozó; *ottan* = helyhatározó; *l) pártfogó nélkül* = állapothatározó; *palotában* =

helyhatározó; *m) példaképpen* = komplex állapot- és célhatározó; *n) családostul* = társhatározó; *o) jobb* = fok- és mértékhatározó; *kinn* = helyhatározó; *vizébül* = partitivusi határozó; *p) látszatra* = tekintethatározó; *r) műtéthez* = célhatározó; *s) szokottnál* = hasonlító határozó; *t) jégből* = eredethatározó; *u) télen* = hátravetett időhatározó; *v) borzasztóan* = fok-mérték határozó; *z) feleségül* = komplex állapot- és célhatározó; *juhászbojtárhoz* = aszemantikus határozó

573. *a) bűvésznek, de mindennek* = halmozott komplex állapot- és célhatározó; *b) ítélethozatalra* = célhatározó; *c) egytől egyig* = kettős számállapot-határozó; *sikeresen* = módhatározó; *d) koszorúba* = eredményhatározó; *e) ott* = helyhatározó, *szobában* = értelmező helyhatározó; *őrizet nélkül* = állapothatározó; *f) ahogy* = időhatározó; *feleleten* = aszemantikus határozó; *gondolkozni* = tekinthető tárgynak, de aszemantikus határozónak is; *g) forintjával* = eszközhatározó; *h) helyeslőleg* = módhatározó; *i) darabokban* = állapothatározó; *j) címerül* = komplex állapot- és célhatározó; *föléjük* = helyhatározó; *k) két ízben* = számhatározó; *l) konyhára* = helyhatározó; *m) talpig* = fok-mérték határozó; *gyászban* = állapothatározó; *n) szerelemből* = okhatározó; *o) kerékpározni* = célhatározó; *p) világviszonylatban* = tekintethatározó; *r) ajtóstul* = módhatározó, *házba* = helyhatározó; *s) neki* = részeshatározó, *apjáról* = eredethatározó; *t) hitveshez* = hátravetett részeshatározó; *u) nekem* = részeshatározó; *v) pihénél* = hasonlító határozó; *z) hólyagosra* = eredményhatározó

574. *a) haragból* = eredethatározó; *b) bizonyítványért* = okhatározó, *ajándékba* = komplex állapot- és célhatározó, *keresztapjától* = eredethatározó; *c) hűvösen* = módhatározó; *d) résztvevői közül* = partitivusi határozó, *szeretettel* = módhatározó, *holnap* = időhatározó, *pénteken* = értelmező időhatározó; *e) barátjához* = helyhatározó; *f) egyszer* = számhatározó; *g) délután* = időhatározó, *résztvevői közül* = partitivusi határozó; *h) szakembernek* = részeshatározó, *farmerkabátban* = állapothatározó, *tárgyalásra* = helyhatározó; *i) világánál* = külső állapothatározó; *j) fájdalomdíjként* = komplex állapot- és célhatározó, *Mátyástól* = aszemantikus határozó; *k) haragból* = okhatározó, *nagyot* = módhatározó értékű tárgy; *l) igaznak* = állapothatározó, *amiről* = aszemantikus határozó, *nekünk* = részeshatározó; *m) üvölteni* = aszemantikus határozó; *mérgemben* = komplex ok- és állapothatározó, *ködben* = külső állapothatározó, *hegyéig* = helyhatározó; *n) Kovácséknak* = részeshatározó, *Agárdon* = helyhatározó; *o) centivel* = fok-mérték határozó, *mint a nővére* = hasonlító határozó; *p) matematikában* = tekintethatározó, *sokkal* = fok-mérték határozó, *csoportnál* = hasonlító határozó; *r) melegen* = állapothatározó; s) *méretre* = tekintethatározó, *színe miatt* = okhatározó, *róla* = aszemantikus határozó; t) *papírral együtt* = társhatározó; u) *mint védőnő* = állapothatározó, *faluban* = helyhatározó; *v) senkire* = aszemantikus határozó, *nagyon* = fok-mérték határozó; *nyűgösen* = állapothatározó; *z) ennyire* = fok-mérték határozó, *szívtelenül* = komplex mód- és állapothatározó, *társadról* = aszemantikus határozó

575. Megmozgatta a (*a)* XXII. (*b)* kerületi (*c)* lakosok fantáziáját (*d)* az az ötletpályázat, melyet az önkormányzat (*e)* 2008 decemberében hirdetett meg a (*f)* kerület (*g)* jelmondatának megalkotására. A februárban (*h)* lezárult szavazáson a (*i)* 71 (*j)* beérkezett ötletre 439-en adták le voksukat. A legnépszerűbb a (*k)* „Pezsgő élet a kertvárosban" jelmondat volt. Az alpolgármester elmondta, a cél az volt, hogy (*l)* olyan, a kerületre (*m)* jellemző jelmondatot találjanak, mely tükrözi a (*n)* kerület identitását.

a) kijelölő jelző = sorszámnév; *b)* kijelölő jelző = viszonyító melléknév; *c)* birtokos jelző = főnév; *d)* mutató névmási kijelölő jelző = rámutató névmás; *e)* birtokos jelző = számnév, főnévi

használatban; *f)* birtokos jelző = főnév; *g)* birtokos jelző = főnév; *h)* kijelölő jelző = melléknévi igenév; *i)* mennyiségjelző = tőszámnév; *j)* minőségjelző = melléknévi igenév; *k)* kijelölő jelző = egyetlen főnév értékű tulajdonnév; *l)* minőségjelző = melléknévi rámutató névmás; *m)* minőségjelző = melléknévi igenév; *n)* birtokos jelző = főnév

576. fok-mérték határozó

577. *a) vacsora a diákokkal* – jelzői értékű társhatározó; *b) vita a népszavazásról* – jelzői értékű aszemantikus határozó

578. *a)* minőségjelző; *b)* kijelölő jelző; *c)* birtokos jelző; *d)* értelmező; *e)* módhatározó; *f)* hasonlító határozó

579. *a)* –; *b)* a terület borászata; *c)* magas hozam; *d)* huszonöt milliárd; *e)* –; *f)* az én vitaminom; *g)* a magad gondja; *h)* melyik ország; *i)* amekkora költségvetés; *j)* eljött az ideje indulni; *k)* a lábát masszírozó edző; *l)* –

580. *a) erről a távcsőről; b)* alakilag: számban és esetben egyeztetjük a jelzett szóval; szófajilag: kizárólag mutató névmás lehet; mondattanilag: határozott névelős főneveket bővít, önálló bővíthetősége nincs.

581. *a)* személybeli egyezés; *b)* teljes inkongruencia; *c)* teljes egyezés; *d)* teljes inkongruencia; *e)* személybeli egyezés; *f)* személybeli egyezés

582. *a)* T/2. – T/2.; *b)* T/3. – T/3.; E/3. – E/3.; *d)* E/3. – T/3.; *e)* T/1. – E/3.; *f)* E/3. – E/3.

583. *a)* A városban házak, tízemeletesek épülnek; *b)* József Attila írt szonettet, vagy negyvenet is; *c)* A házra, a szomszédéra már ráférne a tatarozás.

584. A) *a) Csinos a barátnőd új frizurája; b) A barátnődnek új frizurát készített a fodrász; c) A barátnődnek új frizurája van;* **B)** *a)* A genitivus birtokos jelző, melynek alaptagja főnév. A dativus részeshatározó, melynek alaptagja ige vagy igéből származó szófaj; *b)* A dativus possessivus alaptagja ige.

585. *a)* Mindenkinek megkentem egy szelet kenyeret; *b)* A fogasra számtalan kabát van felakasztva.

586. A) Értelmező határozó: *Így, közösen sokkal gyorsabban végzünk*; **B)** *a)* minőségjelzőnek megfelelők, pl. *Vedd fel a nyakkendődet, a kockásat! b)* mennyiségjelzőnek megfelelők, pl. *Kiveszünk könyvet a könyvtárból, hármat is; c)* birtokos jelzőnek megfelelők, pl. *Ideteszem a tolltartót, a tiédet;* **C)** Állítmánnyá alakítható, ún. azonosító értelmező, pl. *Láttam Párizs nevezetességét, az Eiffel-tornyot.*

587. *a)* Tedd ki a gyógyszereimet, a délután beveendőket!; *b)* Ettem epret, sokat; *c)* Szólították az első szereplőt, Kalmár Andrást.

588. *a)* azonosító értelmező; *b)* alany

589. *a)* A szomszéd kutyája nemcsak ugatós, hanem harapós is. *b)* Megsimogattam a kutyát, a szomszédét.

590. *a)* Később csillogó ruhájú lányok mutatták be tánctudásukat; *b)* A tó melletti házat választanám lakhelyemnek; *c)* A fő feladatának egész életében az emberekkel való törődést tekintette; *d)* Az előadásokra húsz vagy harminc néző szokott beülni.

591. Az idegen nyelvet kiskoruktól tanuló emberek később is könnyebben fogadják be az idegen szavakat.

592. *a) Hozd ide a festékek közül a zöldet* – tárgy; *b) A festéket, a zöldet fölkentem a táblára* – értelmező.

593. *a)* Telefonból bezzeg három is van neki!; *b)* Három a magyar igazság; *c)* Hármat kakukkolt az óra; *d)* Háromba vágta a lécet; *e)* Tanúnak hárman is jelentkeztek; *f)* A királylány háromszor szebb lett, mint régen volt; *g)* Néhány gyereknek, pontosan háromnak elfelejtettek levest hozni.

594. *a)* Az unokáim, Bercike és Józsika is tíz hónapos korukban tették meg az első lépéseket; *b)* Ma nemcsak a nagy előadóban, hanem a konferenciateremben is folyik szavazatgyűjtés; *c)* A szalagavató ruhája bíbor-, azaz inkább cseresznyeszínű volt; *d)* Az eső mindenképpen jót tesz: vagy a növényeknek, vagy a folyó vizének.

595. *a), e)*

596. *a)* állapothatározó; *b)* állapothatározó; *c)* hasonlító határozói alárendelt mellékmondat; *d)* fok-mérték határozói vagy értelmezői, hasonlító sajátos jelentéstartalmú mellékmondat; *e)* fok-mérték határozói, hasonlító sajátos jelentéstartalmú mellékmondat; *f)* szervetlen, közbevetett mellékmondat; *g)* komplex mód- és fok-mértékhatározói, hasonlító sajátos jelentéstartalmú mellékmondat; *h)* szervetlen, közbevetett mellékmondat; *i)* hasonlító határozói mellékmondat; *j)* állapothatározó; *k)* módhatározói, hasonlító sajátos jelentéstartalmú mellékmondat; *l)* állapothatározó

597. *a)* kettős állítmány: *Gyorsan meg kell vegyem a virágot; b)* kettős határozó: *A történet szájról szájra járt.*

598. *a)* állítmány: *A bíró nagyon emberséges volt; b)* alany: *Jó érzés volt akkor emberséges lenni; c)* tárgy: *Nem mindig tudott emberséges lenni; d)* határozó: *Igyekezett emberséges maradni; e)* jelző: *Az igazságban való hite irányították gondolatait.*

599. *a)* okhatározó; *b)* célhatározó; *c)* alany; *d)* tárgy; *e)* célhatározó; *f)* tárgy; *g)* célhatározó; *h)* alany; *i)* aszemantikus határozó; *j)* alany; *k)* célhatározó; *l)* birtokos jelző; *m)* alany; *n)* az állítmány fogalmi részét hordozó szóalak

600. *a)* Egyik jobb volt, mint a másik!; *b)* Kinn, az erdőben tudtunk jól számháborút játszani; *c)* Kellemetlen volt tetőtől talpig vizes lenni.

601. *a)* az asztalos készítette szekrény; *b)* a szekrényt készítő asztalos